

**Burmistrz
Miasta i Gminy Głinojeck**

**STRATEGIA ROZWOJU
GMINY MIEJSKO - WIEJSKIEJ
GLINOJECK
do roku 2030
(Projekt)**

Głinojeck, czerwiec 2014

Projekt *Strategii* opracował dr Zbigniew Ptasiewicz

Spis treści

Wprowadzenie.....	4
-------------------	---

Część I

1. Uwarunkowania prawne oraz główne zasady prowadzenia polityki rozwoju samorządu miasta i gminy Głinojeck.....	8
1.1. Podstawy prawno-organizacyjne.....	8
1.2. Założenia programowe i metodyczne	10
1.3. Zakres przedmiotowy i główne funkcje <i>Strategii</i>	12
2. Diagnoza stanu środowiska przyrodniczego oraz sytuacji gospodarczej i społecznej gminy.....	14
3. Działalność samorządu gminy w zakresie programowania rozwoju.....	32
4. Płaszczyzny współpracy z samorządami sąsiednich gmin oraz z samorządem powiatu ciechanowskiego.....	34
5. Współdziałanie z samorządem województwa mazowieckiego.....	37

Część II

1. Bilans strategiczny gminy.....	41
2. Cele i priorytety rozwoju gminy.....	45
3. Instrumenty realizacji <i>Strategii</i> będące w dyspozycji samorządu miasta i gminy.....	57
4. Zewnętrzne instrumenty wsparcia realizacji <i>Strategii</i>	60
5. Monitorowanie realizacji <i>Strategii</i>	62

Załączniki:	64
-------------------	----

1. Wykaz krajowych dokumentów strategicznych	
2. Wskaźniki monitorowania sytuacji społeczno-gospodarczej gminy	
3. Mapy problemowe – gmina w województwie mazowieckim	
4. Wykaz sołectw i miejscowości w gminie Głinojeck	

Wprowadzenie

Wśród najważniejszych efektów transformacji ustrojowej w Polsce z początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia jest stworzenie jakościowo nowych warunków funkcjonowania jednostek terytorialnych – gmin, powiatów i województw. Po zamknięciu etapu dominacji, zarządzanej centralnie gospodarki planowej i przekazaniu - w drodze demokratycznych wyborów - dużej części władzy samorządom terytorialnym, pojawiła się konieczność wprowadzenia przez te samorzady nowoczesnych metod zarządzania rozwojem swoich jednostek terytorialnych. W obecnych warunkach ustrojowych lokalne samorzady terytorialne nie mogą bowiem ograniczać się głównie do administrowania, ale muszą określać i realizować własne polityki rozwoju, aby tworzyć coraz lepsze warunki zaspokajania potrzeb swoich wspólnot samorządowych. Powinny mieć świadomość, że w warunkach demokracji i gospodarki rynkowej lokalna aktywność społeczno-gospodarcza w coraz większym stopniu ujmowana jest jako złożony, dynamiczny proces, w którym władze samorządowe, zarządzając zasobami własnymi oraz wykorzystując środki pochodzące z zewnątrz, pobudzają rozwój swoich jednostek terytorialnych w celu zapewnienia ich mieszkańcom optymalnych warunków życia.

W nowych warunkach władze samorządowe każdej gminy czy powiatu występować powinny w roli animatora jej życia społecznego i gospodarczego. Administrując i sterując rozwojem lokalnym muszą pełnić również rolę menadżera zarządzającego tak specyficzną organizacją, jaką stanowi gmina. W warunkach oddziaływania czynników natury ekonomicznej oraz rosnącej konkurencyjności jednostek terytorialnych, efektywne wypełnianie tej roli wymaga zarówno wiedzy administracyjnej, wiedzy z zakresu ekonomiki, polityki społecznej i marketingu terytorialnego jak i umiejętności planistycznych. Samorzady lokalne w Polsce weszły bowiem w taki etap rozwoju, że same powinny dokonywać oceny swojej sytuacji społeczno-gospodarczej i tworzyć strategie oraz programy operacyjne określające ich polityki rozwoju.

Planowanie długookresowe, strategiczne jest niezbędnym elementem procesu sprawnego zarządzania gminą. Jest czynnikiem przyspieszającym rozwój, sprzyjającym pozytywnej mobilizacji jej mieszkańców do działań na rzecz wspólnej przyszłości. Strategia rozwoju gminy stanowić może ważny instrument ożywiania działalności lokalnych instytucji, organizacji i przedsiębiorców. Może wskazywać potencjalnym inwestorom możliwości inicjowania nowych przedsięwzięć gospodarczych. Może w efekcie stać się podstawą realizacji wielokierunkowego i zrównoważonego rozwoju, w oparciu o lepsze wykorzystywanie zasobów własnych i efektywne pozyskiwanie środków wsparcia z innych źródeł.

W pierwszych latach obecnego stulecia samorzady lokalne w Polsce nie miały jeszcze formalnego obowiązku opracowywania dokumentów planistycznych, służących strategicznemu zarządzaniu rozwojem swoich jednostek terytorialnych. Niektóre jednak decydowały się na ich wykonanie. Dokumenty te, nie mając formalnej podstawy prawnej, spełniały głównie rolę pomocniczą. Zawierały z reguły szczegółowe diagnozy uwarunkowań rozwoju oraz jego kierunki i ogólne cele. Określane najczęściej mianem programów lub lokalnych planów rozwoju, sporządzane były bardziej pod presją zewnętrzną, niż z wewnętrznej potrzeby sprawnego i efektywnego działania lokalnych liderów samorządowych. Sytuacja się zmieniła, gdy Polska rozpoczęła działania przedakcesyjne, by w połowie 2004 roku stać się członkiem Unii Europejskiej.

W roku 2004 - w związku z realizacją Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR) i możliwością ubiegania się o dofinansowanie lokalnych zadań inwestycyjnych z funduszy europejskich - rząd zobowiązał potencjalnych beneficjentów tej pomocy finansowej (głównie samorządy terytorialne – powiaty i gminy) do opracowania swoich planów rozwoju lokalnego.

Na początku 2004 roku Rada Miejska w Głinojecku, zgodnie z wytycznymi ówczesnego Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, podjęła decyzję w sprawie opracowania swojej strategii zrównoważonego rozwoju i planu rozwoju lokalnego. Projekty tych dokumentów opracowane zostały w maju tego roku i przyjęte w dniu 29 czerwca (Uchwała Nr XV/97/04 Rady Miejskiej w Głinojecku). Zarówno strategia jak i plan rozwoju lokalnego miasta i gminy określały cele i działania na lata 2004-2006 a więc na bardzo krótki okres realizacji. Uchwalone zostały bowiem tuż po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, na początku procesu wdrażania umów akcesyjnych, w okresie istotnych zmian systemowych.

W grudniu 2006 roku Sejm RP określił nowe zasady prowadzenia polityki rozwoju. Rozszerzony został znacznie jej zakres podmiotowy. Oprócz Rady Ministrów oraz samorządów województw **do prowadzenia polityki rozwoju zobowiązane zostały formalnie również samorządy lokalne - powiatowe i gminne**. Podstawowymi dokumentami programowymi, określającymi zasady i kierunki prowadzenia polityki rozwoju, mają być **strategie rozwoju, zaś ich instrumentami realizacyjnymi – programy operacyjne**. Dokumenty te mają mieć zasadnicze znaczenie nie tylko dla sprawnego i efektywnego zarządzania rozwojem - również lokalnym, mają one również stanowić podstawę uzasadniania wniosków o uzyskanie środków wsparcia z funduszy Unii Europejskiej w jej nowych perspektywach rozwojowych oraz z innych źródeł. Samorząd miasta i gminy Głinojeck, uchwalając w 2004 roku swoją strategię rozwoju oraz plan rozwoju lokalnego, w pewnym stopniu wyprzedził oficjalne uregulowania ustawowe w tym zakresie.

W związku z przygotowaniem do nowego okresu programowania w UE na lata 2007-2013, samorząd Głinojecka na początku roku 2007 podjął decyzję o przystąpieniu do opracowania aktualizacji uchwalonej w 2004 roku strategii rozwoju gminy. W dniu 25 kwietnia 2007 roku Rada Miejska Głinojecka uchwałą nr VII/41/07 przyjęła do realizacji *Strategię Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Głinojeck na lata 2007 – 2013* oraz jej dokument wykonawczy *Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Głinojeck na lata 2007 – 2013*. Dokumenty te były w owym czasie głównymi instrumentami zarządzania rozwojem gminy. Stanowiły konieczną programową podstawę planowania budżetów i ich wieloletnich prognoz, a także podejmowania działań inwestycyjnych samorządu gminy. Były również niezbędne w przygotowaniach do pozyskiwania funduszy wsparcia ze środków Unii Europejskiej.

W związku z zakończeniem okresu programowania w UE na lata 2007-2013 i rozpoczęciem nowego cyklu na lata 2014-2020, a także w związku z przyjęciem przez samorząd województwa mazowieckiego nowej strategii rozwoju Mazowsza do roku 2030, **burmistrz Głinojecka podjął decyzję o przystąpieniu do opracowania nowej strategii rozwoju miasta i gminy. Niniejsze opracowanie jest projektem tego dokumentu**. Zostanie on skierowany do konsultacji społecznych. Swoje uwagi będą mogli przedstawić radni, mieszkańcy gminy, podmioty gospodarcze, lokalne organizacje społeczne, sąsiednie samorządy gmin z terenu powiatu ciechanowskiego (gminy wiejskie Ciechanów i Ojrzeń), mławskiego (gmina Strzegowo) i płońskiego (gminy wiejskie Baboszewo, Raciąż i Sochocin) oraz samorząd powiatowy powiatu ciechanowskiego. Po ich uwzględnieniu oraz uzyskaniu oceny

oddziaływania na środowisko, dokument przedstawiony zostanie do uchwalenia Radzie Miejskiej Głinojecka.

Opracowanie składa się z dwóch części. Część pierwsza obejmuje prezentację podstawowych zasad i uwarunkowań formalnych *Strategii* oraz diagnozę stanu gminy i jej uwarunkowań zewnętrznych, natomiast część druga jest zasadniczą częścią dokumentu, zawierającą ustalenia *Strategii*.

Część I

1. Uwarunkowania prawne oraz główne zasady prowadzenia polityki rozwoju gminy

1.1. Podstawy prawno-organizacyjne

Samorządy gmin działają na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym. Podstawowy akt prawny zobowiązujący je formalnie do prowadzenia własnej polityki rozwoju uchwalony został dopiero w 2006 roku. Jest to *Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. Nr 227 z dnia 11 grudnia 2006 roku, poz. 1658 ze zm.). Zgodnie z tą ustawą politykę rozwoju prowadzą: w skali kraju - Rada Ministrów; w skali regionu - samorząd województwa; w skali lokalnej - samorząd powiatowy i gminny (art. 3). **Polityką rozwoju jest, w rozumieniu art. 2 tej ustawy, zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz spójności społeczno-gospodarczej i terytorialnej, w skali krajowej, regionalnej i lokalnej.** Zgodnie z ustawą zakres przedmiotowy tych działań obejmować powinien w szczególności zagadnienia:

1. ochrony środowiska;
2. ochrony zdrowia;
3. promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych;
4. rozwoju kultury, kultury fizycznej, sportu i turystyki;
5. rozwoju miast i obszarów metropolitarnych;
6. rozwoju obszarów wiejskich;
7. rozwoju nauki i zwiększenia innowacyjności gospodarki, w tym rozwoju sektorów opartych na wykorzystaniu nowoczesnych technologii;
8. rozwoju zachowań prospołecznych wspólnot lokalnych oraz budowy i umacniania struktur społeczeństwa obywatelskiego;
9. rozwoju zasobów ludzkich, w tym podnoszenia poziomu wykształcenia społeczeństwa, kwalifikacji obywateli, jak również zapobiegania wykluczeniu społecznemu oraz łagodzeniu jego negatywnych skutków;
10. stymulowania powstawania nowych miejsc pracy;
11. tworzenia i modernizacji infrastruktury społecznej i technicznej;
12. wspierania i unowocześniania instytucji państwa;
13. wspierania rozwoju przedsiębiorczości;
14. wspierania wzrostu gospodarczego;
15. zwiększania konkurencyjności gospodarki.

Nie wszystkie przedstawione wyżej zagadnienia znajdują się w zakresie zadań i kompetencji samorządów gmin, szczególnie gmin wiejskich lub małych gmin miejskich. Większość jednak dotyczy obszarów problemowych, ważnych dla prowadzenia przez nie własnej polityki rozwoju. Szczegółowo określają je zapisy ustawy o samorządzie gminy.

Zgodnie z art. 4 przedstawionej wyżej ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju **prowadzi się ją na podstawie strategii rozwoju przy pomocy programów operacyjnych.** Ustawodawca jedynie bardzo ogólnie określił przedmiot, funkcje i procedury tworzenia strategii rozwoju, koncentrując się głównie na zadaniach Rady Ministrów i samorządów województw.

Nie określił natomiast form i metod realizacji polityk rozwoju na szczeblach lokalnych, pozostawiając decyzje w tym zakresie samorządom powiatów i gmin. Dlatego dla określenia zakresu przedmiotowego strategii gmin podstawę stanowi *Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminy* (Dz. U. 2013.0.594). Zgodnie z tą ustawą gmina wykonuje samodzielnie wyraźnie określone zadania publiczne, dlatego strategia gminy powinna dotyczyć przede wszystkim jej zadań własnych. Jednakże w związku z tym, że istnieje wiele funkcjonalnych powiązań z sąsiednimi, samodzielnie działającymi gminami, strategia gminy, realizując zasadę spójności, uwzględniać powinna te powiązania. Uwzględniać także powinna funkcjonalne związki z samorządem powiatowym właściwego powiatu, na którego obszarze się znajduje. W tym przypadku strategia gminy Głinojeck uwzględniać powinna politykę rozwoju samorządu powiatowego powiatu ciechanowskiego, określoną w *Strategii rozwoju powiatu ciechanowskiego do roku 2020*.

Gmina miejsko-wiejska Głinojeck jest integralną częścią województwa mazowieckiego. Dlatego nowa *Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2030* a także *Regionalny program operacyjny województwa mazowieckiego 2014-2020* oraz inne regionalne dokumenty programowe – w szczególności *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego*, stanowią ważne zewnętrzne układy odniesienia dla polityki rozwoju samorządu gminy Głinojeck. Oznacza to zachowanie daleko idącej spójności - zarówno w odniesieniu do treści jak i formy - dokumentów programowych gminy, powiatu i województwa. Poprzez układ regionalny, oraz politykę rozwoju regionalnego prowadzoną przez Radę Ministrów, ważne zewnętrzne ramy odniesienia dla polityki rozwoju gminy Głinojeck wynikają również ogólnie z zasad polityki regionalnej Unii Europejskiej.

Zgodnie z przedstawionymi wyżej uwarunkowaniami, przede wszystkim powiatowymi i regionalnymi, przyjęto założenie, że **kierunki i cele polityki rozwoju gminy Głinojeck określone w jej strategii, powinno się określić na okres do roku 2030**. Takie określenie horyzontu czasowego, a także uwzględnienie wszystkich podstawowych uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, pozwoli zapewnić spójność polityki rozwoju gminy Głinojeck z polityką rozwoju powiatu ciechanowskiego, z politykami rozwoju najbliższych partnerów samorządowych (sąsiednich gmin, również z powiatów mławskiego i płońskiego), z samorządem województwa mazowieckiego, oraz kierunkami i harmonogramem działań realizowanych przez Polskę oraz Unię Europejską w ramach jej polityki regionalnej w obecnym okresie programowania, tj. w latach 2014-2020.

1.2. Założenia programowe i metodyczne

Przedmiotem „*Strategii rozwoju gminy Głinojeck do roku 2030*” (zwanej dalej *Strategią*), jest polityka rozwoju lokalnego tej gminy, co oznacza, że zakres tego dokumentu dotyczy przede wszystkim zadań własnych jej samorządu.

Generalną przesłanką określonych w strategii kierunków i celów rozwoju gminy Głinojeck jest potrzeba tworzenia warunków umożliwiających zapewnienie pomyślności i bezpieczeństwa oraz coraz lepszych możliwości rozwoju wszystkim mieszkańcom gminy, tworzącym z mocy prawa lokalną wspólnotę samorządową. **Strategia jest podstawowym instrumentem zarządzania rozwojem gminy Głinojeck. Jest ważnym dokumentem, w którym samorząd gminy informuje** mieszkańców gminy, podmioty gospodarcze, instytucje i organizacje oraz potencjalnych partnerów – głównie samorządy lokalne i samorząd województwa

a także potencjalnych inwestorów – o tym, jaką politykę rozwoju zamierza prowadzić, wykorzystując swoje ustawowe kompetencje oraz dostępne zasoby rzeczowe i finansowe.

Strategia jest zgodna z obowiązującym prawem polskim, określającym zadania i kompetencje samorządu gmin oraz zadania i kompetencje innych podmiotów włączonych w jej (*Strategii*) operacjonalizację. Jest też zgodna z regułami obowiązującymi w Unii Europejskiej, również z zasadami na jakich oparł realizację swojej polityki rozwoju regionalnego samorząd województwa mazowieckiego. Są to zasady:

zrównoważonego rozwoju	oznaczającego rozwój społeczno-gospodarczy uwzględniający wymogi ochrony środowiska;
spójności.....	oznaczającej zgodność z aktualnymi dokumentami regionalnymi, krajowymi i unijnymi o charakterze strategicznym i programowym;
subsydiarności.....	oznaczającej realizację zadań na najniższym poziomie na jakim mogą być zrealizowane, poprzez dofinansowanie ich z budżetów samorządów, budżetu państwa i funduszy unijnych;
partnerstwa.....	oznaczającego wspólne podejmowanie działań przez samorządy terytorialne (na wszystkich poziomach), podmioty publiczne, organizacje pozarządowe i sektor prywatny;
koncentracji.....	oznaczającej skupienie wysiłku wszystkich realizatorów na określonych w <i>Strategii</i> celach rozwojowych;
otwartości.....	dającej możliwość aktualizacji zapisów <i>Strategii</i> w procesie planowania strategicznego, w zależności od zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych

Punktem wyjścia do opracowania tego dokumentu była analiza istniejących oraz przewidywanych uwarunkowań przyrodniczych, społeczno-gospodarczych i kulturowych gminy Głinojeck, które mogą mieć istotny - bezpośredni lub pośredni - wpływ na jej rozwój. Wykorzystano dostępne, aktualne dane statystyczne (w tym wyniki Spisu Powszechnego z 2011 r.), dokumenty i materiały Urzędu Miasta i Gminy Głinojeck, samorządów sąsiednich gmin, samorządu powiatu ciechanowskiego oraz samorządu województwa mazowieckiego, a także analizy danych podmiotów działających na obszarze gminy. Uwzględniono również podstawowe dokumenty i materiały dotyczące polityki rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej – przede wszystkim Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego przyjętą przez Radę Ministrów w dniu 13 lipca 2010 roku oraz dokumenty strategiczne Unii Europejskiej – głównie dokument „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu”.

Przy opracowywaniu projektu *Strategii* przyjęto założenie, iż **podstawą określenia podstawowych kierunków rozwoju gminy Głinojeck jest rzetelna diagnoza jej stanu i możliwości własnych oraz szans i zagrożeń zewnętrznych, zakończona analizą SWOT, umożliwiającą sporządzenie bilansu strategicznego gminy. Pozwoliło to racjonalnie określić główne kierunki rozwoju gminy, jej cele strategiczne oraz cele średniookresowe (operacyjne). Uszczegółowieniem tych celów jest wskazanie działań, jakie samorząd gminy**

zamierza realizować w okresie do roku 2030. Określone zostały również działania priorytetowe, przede wszystkim zadania inwestycyjne. Wykazy tych zadań, zawierające szczegółowe opisy najważniejszych przedsięwzięć inwestycyjnych gminy, będą mogły być aktualizowane co cztery lata, po sporządzeniu raportów ewaluacyjnych *Strategii*.

Ze względu na szczególne uwarunkowania zewnętrzne (głównie obecny okres programowania w Unii Europejskiej) *Strategia* realizowana będzie w dwóch etapach: etap I - od roku 2014 do roku 2020 oraz etap II - od roku 2020 do roku 2030. Po zakończeniu realizacji I etapu, jeżeli nastąpią istotne zmiany w uwarunkowaniach wewnętrznych lub zewnętrznych, *Strategia* może być aktualizowana.

W *Strategii* - podobnie jak na poziomach powiatu ciechanowskiego i województwa mazowieckiego - spośród trzech możliwych **scenariuszy rozwoju** (pesymistycznego, optymistycznego lub realistycznego), przyjęto **scenariusz realistyczny**, który stał się podstawą określenia wizji rozwoju gminy.

W przypadku wystąpienia i nasilania się zjawisk niekorzystnych dla rozwoju gminy, władze samorządowe podejmować będą - w porozumieniu z partnerami samorządowymi z sąsiednich gmin, samorządem powiatu ciechanowskiego i samorządem województwa mazowieckiego - spójne działania, zmierzające do łagodzenia negatywnych skutków tych zjawisk. Przyjęcie takich założeń ma istotny związek z potrzebą zachowania spójności i komplementarności polityki rozwoju gminy z politykami rozwoju jej partnerów samorządowych.

Tworząc projekt *Strategii* przyjęto zasadę ciągłości planowania. Dlatego wykorzystano przyjętą w 2007 roku do realizacji przez Radę Miejską „Strategię zrównoważonego rozwoju miasta i gminy Głinojeck na lata 2007 – 2013”. Wykorzystano również „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głinojeck” przyjęte w październiku 2001 r. oraz plany miejscowe. W *Strategii* znalazły się również istotne odniesienia do przyjętych przez Radę Miejską innych aktualnych dokumentów programowych.

1.3. Zakres przedmiotowy i główne funkcje *Strategii*

Zakres przedmiotowy *Strategii rozwoju gminy Głinojeck do 2030 roku* obejmuje następujące obszary problemowe:

- ochronę środowiska i rozwój obszarów wiejskich;
- tworzenie nowej oraz modernizację istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej;
- rozwój zasobów ludzkich i ochronę zdrowia;
- rynek pracy i pomoc społeczną;
- rozwój kultury, kultury fizycznej i turystyki;
- kształtowanie postaw obywatelskich i rozwój otwartego na innowacje społeczeństwa informacyjnego;
- promocję gminy.

Przyjmuje się, że *Strategia* stanie się dokumentem nadrzędnym (głównym układem odniesienia) w stosunku do innych aktów planowania gminnego. Stanowić będzie dokument

bazowy do projektowania rocznych budżetów gminy, programów i planów operacyjnych, w szczególności wieloletnich prognoz finansowych (WPF) oraz strategii i programów opracowanych dla różnych obszarów problemowych, ważnych dla rozwoju gminy. Będzie również podstawą współdziałania z realizującymi swoje polityki rozwoju partnerami samorządowymi z sąsiednich gmin, samorządem powiatu ciechanowskiego oraz z samorządem województwa mazowieckiego.

2. Diagnoza stanu środowiska przyrodniczego oraz sytuacji gospodarczej i społecznej gminy

Terytorium

Gmina Głinojeck położona jest na północnym Mazowszu, w południowo-zachodniej części powiatu ciechanowskiego. Według obecnego podziału terytorialnego kraju na jednostki statystyczne NTS-3 (podregiony)¹ gmina ta jest częścią podregionu ciechanowsko-płockiego².

Mapa nr 1 Gmina Głinojeck w województwie mazowieckim

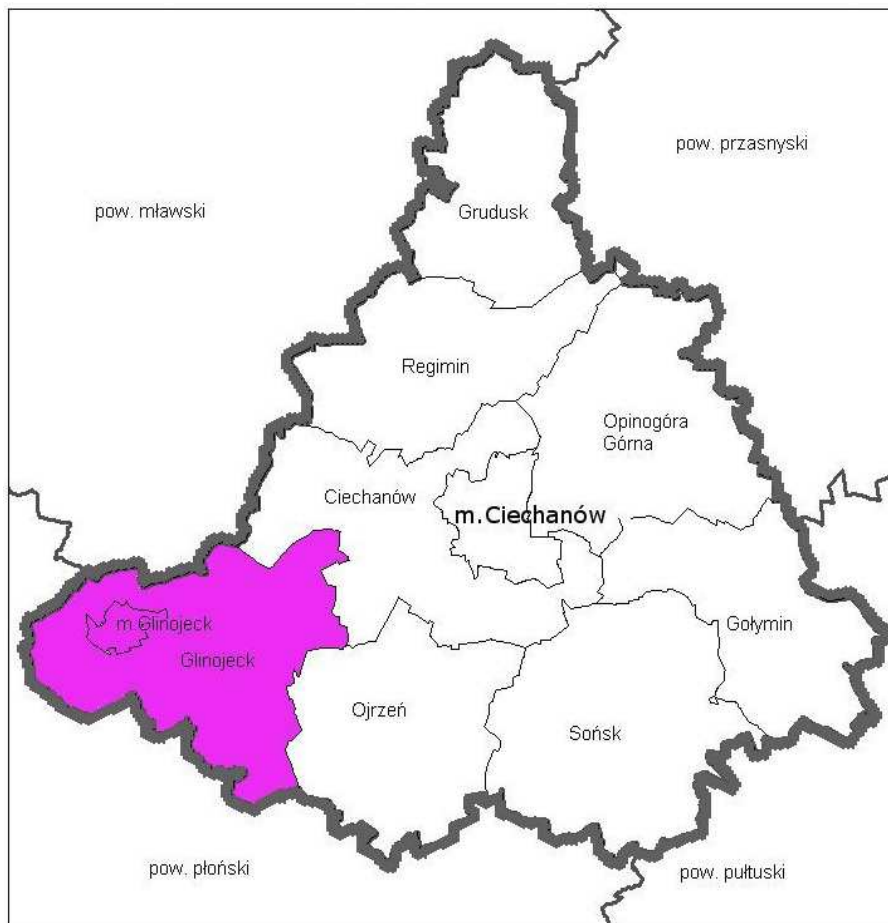
Źródło: Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego O/Ciechanów

¹ Podziały na jednostki statystyczne wynikają z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie ustalenia wspólnej Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), (Dz. Urz. Ue. L 154 z 21 czerwca 2003 r.).

² Od dnia 1 stycznia 2015 roku obecny podregion ciechanowsko-płocki będzie podzielony na odrębne podregiony ciechanowski i płocki.

Gmina Głinojeck jest jedną z 314 gmin zlokalizowanych na obszarze województwa mazowieckiego oraz jedną z 9 gmin z terenu powiatu ciechanowskiego. Jest jedyną gminą miejsko-wiejską w powiecie ciechanowskim.

Mapa nr 2 *Gmina Głinojeck w powiecie ciechanowskim*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego O/Ciechanów

Siedziba władz gminy jest położona w mieście Głinojeck, odległym o około 27 km od miasta Ciechanów - siedziby władz powiatu, które było w latach 1975-1998 ośrodkiem wojewódzkim, stolicą województwa ciechanowskiego. Obecnie Ciechanów, wraz z Płockiem, Radomiem, Siedlcami i Ostrołęką, jako ośrodek subregionalny spełnia na Mazowszu funkcje ośrodka równoważenia rozwoju.

Odległość z Głinojecka do Warszawy – stolicy województwa mazowieckiego (i kraju) wynosi nieco ponad 90 km.

Mapa nr 3 Plan miasta Głinojeck

Gmina obejmuje obszar 153 km², tj. 14,39 % powierzchni powiatu. Graniczy w powiecie ciechanowskim z gminami wiejskimi Ojrzeń i Ciechanów. Graniczy również z gminami: Baboszewo, Raciąż (gminą wiejską) i Sochocin z terenu powiatu płońskiego, oraz z gminą Strzegowo z terenu powiatu mławskiego.

Administracyjnie gmina obejmuje 47 miejscowości³ i 29 sołectw. Największymi pod względem liczby mieszkańców miejscowościami w gminie (poza miastem Głinojeck) są: Kondrajec Pański (ok. 420 osób), Małużyn (ok. 380 osób) oraz Ościsłowo (ok. 320 osób). W Głinojecku pod koniec 2013 roku mieszkało 3166 osób.

Ludność (struktura demograficzna i ruchy migracyjne)

Gminę Głinojeck zamieszkuje około 8,1 tys. osób⁴, w tym około 4,1 tys. kobiet i nieco ponad 4,0 tys. mężczyzn. Ponad 5,8 tys. (ok. 72 %) osób mieszka w gminie od urodzenia. Od kilku lat występował na terenie gminy zerowy lub niewielki dodatni przyrost naturalny. Obserwuje się tu również, podobnie jak w innych gminach wiejskich na terenie powiatu ciechanowskiego, ujemne saldo migracji -2,82 (w 2012 r. wskaźnik migracji dla całego powiatu ciechanowskiego wynosił -3,58 na 1000 ludności, natomiast w województwie mazowieckim ten wskaźnik wynosił w tym okresie +2,94). Od roku 2006 w ciągu siedmiu lat liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o prawie 160 osób.

³ Szczegółowy wykaz sołectw i miejscowości z obszaru gminy Głinojeck w załączniku.

⁴ Wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. liczba mieszkańców gminy wynosiła 8130 osób.

Gęstość zaludnienia w gminie wynosi średnio 53 osoby na km² i jest mniejsza niż średnia gęstość zaludnienia w powiecie ciechanowskim (około 85 osób).

Tabela nr 1 *Ludność gminy Głinojeck w latach 2006-2013 (pobyty stały)*

Rok	Stan ludności ogółem	Liczba mężczyzn	Liczba kobiet
2006	8289	4155	4134
2007	8255	4134	4121
2008	8257	4124	4133
2009	8211	4097	4114
2010	8197	4092	4104
2011	8170	4062	4108
2012	8145	4038	4107
2013	8130	4029	4101

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Głinojecku (wg stanu na dzień 31.12.2013)

Od roku 2006 średnia liczba urodzeń w roku utrzymuje się średniorocznie na poziomie 80-85, przy 60-70 zawieranych małżeństwach. W ostatnich latach obniżała się na terenie gminy liczba ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym natomiast minimalnie rosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Na 4,9 tys. osób w wieku produkcyjnym przypada w gminie średniorocznie około 3,1 tys. osób w wieku nieprodukcyjnym. Wg wskaźnika na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 61 osób w wieku nieprodukcyjnym. Od kilkunastu lat na terenie gminy występują niewielkie dysproporcje w relacji – liczba mężczyzn w stosunku do liczby kobiet. W roku 2010 średnio na 100 mężczyzn przypadało 102 kobiety. Relacje te są jednak zróżnicowane w zależności od przedziałów wiekowych. W przedziale wiekowym 20-39 lat na 100 mężczyzn przypada tylko około 90 kobiet.

Tabela nr 2 *Ludność gminy Głinojeck wg płci, relacje mężczyźni-kobiety wg grup wiekowych*

Grupy wiekowe	Na 100 mężczyzn przypadało kobiet
Ogółem	101
0-3 lata	110
4-5 lat	101
6-7 lat	84
8-12 lat	100
13-17 lat	82
18 lat	86
19-60 lat	95
65 i więcej lat	208

Źródło: Na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Głinojeck w 2013 r.

Ogólna analiza przyczyn tego zjawiska wskazuje na wyraźny odpływ kobiet (głównie młodych) z terenu gminy, przede wszystkim zaś na znacznie większą długość życia kobiet i nadumieralność mężczyzn powyżej 60-65 roku życia. Ludność gminy starzeje się, w 2010 roku było 13,2 % osób w wieku powyżej 65 lat.

Według prognoz demograficznych dla województwa mazowieckiego do roku 2015 można spodziewać się w regionie stabilizacji lub niewielkiego wzrostu liczby ludności, przy niewielkim spadku liczby ludności w wieku produkcyjnym oraz znacznym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

W powiecie ciechanowskim przewiduje się nieznaczny spadek ogólnej liczby ludności, natomiast liczba ludności w gminie Głinojeck może się w najbliższych latach w niewielkim stopniu zwiększać. Wynika to z zauważalnego trendu rosnącego osadnictwa na obszarze gminy. Dotyczy to głównie mieszkańców dużych miast, głównie Warszawy, podejmujących decyzje o osiedleniu się na stałe w gminie Głinojeck.

Ludność (stan zdrowia i wykształcenie)

Gmina Głinojeck, ze względu na brak poważniejszych źródeł zagrożeń dla zdrowia mieszkańców, zaliczana jest do czystszych w powiecie ciechanowskim i na Mazowszu. Mimo to, podobnie jak w całym powiecie, obserwuje się tu dużą ilość zachorowań na choroby układu krążenia, przewodu pokarmowego i nowotwory. Od kilku lat występuje tu również (podobnie jak w całym województwie mazowieckim) zjawisko nadumieralności mężczyzn. Niepokój budzi stan zdrowia dzieci i młodzieży. U ponad połowy populacji dzieci i młodzieży w gminie, podobnie jak w innych gminach na terenie powiatu ciechanowskiego, u uczniów w wieku 7-18 lat stwierdza się problemy zdrowotne. Jest to zjawisko obserwowane w całym powiecie ciechanowskim, w gminie Głinojeck w nieco mniejszym stopniu.

Wykształcenie⁵ wyższe w gminie posiada jedynie nieco ponad 250 osób, to jest około 3,0 % ogółu mieszkańców gminy. Jest to mniej niż przeciętnie w innych gminach wiejskich w powiecie ciechanowskim. Zwraca uwagę, że spośród osób z wyższym wykształceniem jest nieco więcej kobiet. Wśród mieszkańców gminy w wieku powyżej 13 lat wykształcenie średnie (policealne, ogólnokształcące i zawodowe) ma prawie 2,4 tys. osób (30 %). Dominują osoby z wykształceniem podstawowym. W 2010 roku było ich w gminie 2,85 tys. (ponad 35 %). Zwraca uwagę niemała grupa osób (ponad 500) bez wykształcenia szkolnego oraz z wykształceniem podstawowym nieukończonym.

Rynek pracy

W gminie Głinojeck jest nieco ponad 960 osób utrzymujących się z pracy najemnej lub z pracy na rachunek własny. Według danych administracji samorządowej na terenie gminy jest niecały tysiąc gospodarstw rolnych. Dominują gospodarstwa małe oraz bardzo małe do 5,0 ha. Przeciętna wielkość gospodarstwa rolnego w gminie wynosi niecałe 9,0 ha. Gospodarstw większych (o powierzchni powyżej 10 ha) jest nieco ponad 400.

Wskaźnik zatrudnienia w gminie jest od kilku lat względnie stabilny, lub zwiększa się w ostatnich latach w niewielkim stopniu. W ostatnich latach był on niższy niż współczynnik

---

⁵ Dane dotyczące wykształcenia mieszkańców gminy Głinojeck pochodzą z roku 2010.

aktywności zawodowej. Świadczy to o istnieniu jeszcze w gminie rezerwy niewykorzystanych zasobów pracy. Na terenie gminy jest około jednego tysiąca emerytów i rencistów. Zwraca uwagę stały wzrost liczby osób pracujących w sektorze usług.

Zjawisko bezrobocia w gminie jest zbliżone (w skali i strukturze) do stanu bezrobocia w powiecie ciechanowskim. Stopa bezrobocia w powiecie ciechanowskim⁶ wynosiła w marcu 2014 roku 18,4 % i była wyższa niż średnia w województwie (11,1 %) oraz w Polsce (13,5 %). Dominowali bezrobotni mężczyźni (57,5 % ogółu bezrobotnych w powiecie) oraz bezrobotni zamieszkali w mieście. W gminie Głinojeck od pięciu lat stopa bezrobocia była średnio w roku podobna do średniej w powiecie ciechanowskim. Charakteryzowała się wysokim wskaźnikiem sezonowości, który wynika od wielu lat z działalności miejscowej cukrowni (jednej z największych w Polsce).

Warunki przyrodnicze⁷

Gmina Głinojeck leży na Nizinie Północnomazowieckiej w większości w mezoregionie Równina Raciąska. Niewielki północno-wschodni fragment obszaru gminy zajmuje mezoregion Wzniesienia Mławskie, natomiast południowo-wschodni - tzw. Wysoczyzna Ciechanowska. Na obszarze gminy znajdują się takie jednostki geomorfologiczne jak: wysoczyzna morenowa w zachodniej części gminy o wysokości 110-125 m. n.p.m.; równiny sandrowe o na ogół płaskiej rzeźbie, usypane przez wody roztopowe podczas recesji lądolodu stadiału Wkry; wzgórza moreny czołowej występujące w północno-wschodniej części gminy w postaci pojedynczych pagórków wznoszących się do wysokości 125-140 m. n.p.m.

Na przeważającym obszarze miasta i gminy Głinojeck rzeźba terenu nie wpływa ograniczająco zarówno na rozwój osadnictwa jak i rolnictwa, które jest wiodącą gałęzią gospodarki w gminie.

Obszar gminy znajduje się w dorzeczu rzeki Wkry. Osią hydrograficzną jest rzeka Wkra o całkowitej długości 249,1 km., która jest dopływem Narwi. Poza Wkrą nie ma w gminie Głinojeck cieków wodnych o większym znaczeniu. Obszar gminy pokryty jest utworami czwartorzędowymi o całkowitej miąższości około 100 m.

Na obszarze miasta i gminy tereny lasów i zadrzewień zajmują łącznie ponad 5 260 ha, co stanowi 34,3 % powierzchni gminy. Jest to ponad dwukrotnie więcej, niż średni wskaźnik lesistości w powiecie ciechanowskim. Największy udział lasów występuje na gruntach wsi: Ościszowo (52,1 %), Ogonowo (57,6 %) Wola Młocka (50,3 %). Najmniejszy jest w rejonach wsi: Nowy Garwarz (1,6 %), Stary Garwarz (1,8 %) oraz Wólka Garwarska (3,3 %). Dominują lasy państwowe, stanowiąc nieco ponad 69 % ogólnej powierzchni lasów.

Użytki rolne w gminie zajmują około 8,5 tys. ha, tj. nieco ponad 55,0 % jej powierzchni. Z tego tylko 6,0 tys. ha to grunty orne. Gleby są w dużym stopniu zróżnicowane pod względem typów oraz przydatności rolniczej. Należą do słabszych w powiecie ciechanowskim. Na terenie gminy dominują na ogół gleby słabe i bardzo słabe jakościowo (kl.V i VI).

---

⁶ Dane o bezrobociu pochodzą z Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

⁷ Dane dotyczące warunków przyrodniczych gminy pochodzą z *Programu ochrony środowiska dla powiatu ciechanowskiego* z grudnia 2003 r., oraz ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głinojeck*, opracowanego w 2002 r.

Zintegrowany wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej⁸, obliczony przez IUNG w Puławach, wynosi dla gminy Głinojeck w skali 100 punktowej 49,3 punktu. Najwyższy wskaźnik w powiecie ciechanowskim ma gmina Opinogóra (91,1 pkt.) zaś najniższy gmina Ojrzeń (48,8 pkt.). Zintegrowane wskaźniki jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla powiatu ciechanowskiego i województwa mazowieckiego wynoszą odpowiednio 67,6 i 59,5 punktu.

Tabela nr 3 *Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy Głinojeck na tle powiatu ciechanowskiego*

Obszary waloryzacji	Gmina	Powiat
Jakość gleb	34,2	51,7
Agroklimat	9,0	8,6
Rzeźba terenu	4,1	8,2
Warunki wodne	2,0	6,2
Wskaźnik syntetyczny	49,3	67,6

Źródło: IUNG w Puławach

Obszary chronione zajmują 39,7 tys. ha., tj. 37% powierzchni gminy. Stanowią one część Nadwkrzańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, który zajmuje obszar aż 87,9% ogólnej powierzchni gminy. System obszarów chronionego krajobrazu w gminie ma ściśle powiązanie z krajową siecią ekologiczną ECONET - POLSKA. W koncepcji tej dolina rzeki Wkry uznana została za korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym.

Teren gminy znajduje się także na obszarze funkcjonalnym Zielone Płuca Polski, co określać może kierunki jej dalszego rozwoju poprzez wdrażanie zasad ekorozwoju. Na obszarze gminy nie ma obszarów zakwalifikowanych do sieci „Natura 2000”⁹.

Gmina Głinojeck leży na obszarze, w którym istnieją warunki termiczne podobne do środkowej części tzw. Pasa Wielkich Dolin. Klimat jest tu umiarkowanie ciepły z roczną, średnią temperaturą powietrza w granicach 7,0 – 7,5 stopnia Celsjusza. Ale są tu również tereny o niekorzystnych warunkach termicznych. Dotyczy to głównie rejonów wzdłuż rzeki Wkry oraz dolin niewielkich cieków wodnych, stanowiących typowe obszary akumulacji i zalegania chłodnego powietrza. Na terenie gminy dominują, podobnie jak na całym północnym Mazowszu, wiatry zachodnie i południowo-zachodnie.

⁸ Uwzględniający ocenę punktową jakości: gleb, rzeźby terenu, agroklimatu i warunków wodnych.

⁹ Sieć „Natura 2000” dotyczy systemu obszarów, połączonych korytarzami ekologicznymi, tworzących razem spójną funkcjonalnie sieć ekologiczną. Jej zadaniem jest utrzymanie różnorodności biologicznej przez ochronę najcenniejszych, najrzadszych elementów przyrody. Sieć „Natura 2000” to sposób na wypełnienie zobowiązań Unii Europejskiej, nałożonych przez Konwencję Z Rio. Najbliższe powiatu ciechanowskiego obszary wchodzące w skład sieci „Natura 2000” to: Puszcza Biała (35 km.) oraz Olszyny Rumockie (36 km.).

Zasoby naturalne (kopaliny)

Na terenie gminy Głinojeck znajdują się niewielkie zasoby surowców mineralnych, ale nie mają one znaczenia przemysłowego i nie są eksploatowane. Takie złoża znajdują się w gminie Sońsk w rejonie miejscowości Cichawy. Dotyczy to kilkunastu udokumentowanych złóż piasków i żwirów oraz pospółki pochodzenia czwartorzędowego. Według szacunkowych danych zasoby geologiczne tych złóż są duże i mogą wynosić nawet około 15 mln. ton. Przydatne złoża kruszyw znajdują się również w kolejnej sąsiedniej gminie - gminie wiejskiej Ciechanów¹⁰. Łączne zasoby kruszyw w tym rejonie powiatu ciechanowskiego mogą wynosić około 20 mln. ton.

Zasoby wodne i gospodarka wodno-ściekowa

Na obszarze gminy Głinojeck obserwuje się zróżnicowane warunki hydrogeologiczne. Największe potencjalne wydajności mają czwartorzędowe warstwy wodonośne. Na terenie gminy znajdują się częściowo dwa Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP): nr 215 – Subniecka Warszawska oraz nr 214 – „Działdowo”. W gminie Głinojeck, podobnie jak w kilku sąsiednich gminach, w utworach czwartorzędowych występują dwa główne poziomy wodonośne. Wody przypowierzchniowe w osadach piaszczystych i żwirowych na głębokości 0,5 – 10,0 m., oraz wody głębinowe.

Wody przypowierzchniowe odznaczają się niską jakością, charakteryzują się też dużą twardością. Niektóre z poziomów (głównie poziom pierwszy obejmujący wody gruntowe) są narażone na zanieczyszczenia, przede wszystkim pochodzenia rolniczego. Dlatego poddane zostały wysokiej ochronie.

Niezbyt gęsta sieć cieków wodnych nie jest ujęta w jednolity system melioracyjny. Stopień zaspokojenia potrzeb w tym zakresie wynosi w gminie około 80 %. Użytki rolne wymagające zabiegów melioracyjnych obejmują prawie 2,5 tys. ha. Podobnie jak w innych rejonach powiatu i na większości obszaru województwa niski jest w gminie poziom regulacji oraz retencjonowania wód. Jest to jeden z poważniejszych problemów z zakresu lokalnej gospodarki wodnej na północnym Mazowszu. Stan urządzeń melioracyjnych, zwłaszcza tych wykonanych w latach 60 i 70-tych XX wieku, jest zły lub dostateczny. Znaczna część budowli melioracyjnych uległa dekapitalizacji lub została zniszczona. Nie ma również na terenie gminy sztucznych zbiorników retencyjnych.

Z wodociągów korzysta w gminie 100 % ludności. Na terenie gminy znajduje się trzy ujęcia wody: w Głinojecku, Małużynie oraz w Cukrowni „Głinojeck”. Wydajność pojedynczych otworów kształtuje się na poziomie 80-100 m³/godz. Z dwóch ujęć wody podziemnej przeznaczonej dla potrzeb komunalnych, rozprowadzonych jest prawie 190 km sieci wodociągowej do poszczególnych odbiorców. Mniej korzystny jest stan gospodarki ściekowej. Długość sieci kanalizacyjnej wynosi wprawdzie prawie 145 km, ale niemal w całości dotyczy to mieszkańców miasta Głinojeck, objętych systemem oczyszczania ścieków poprzez sieć kanalizacyjną. Istnieje jedna oczyszczalnia ścieków w Garwarzu Starym, która prawie w całości zaspokaja potrzeby gminy. Jest również kilka oczyszczalni przyzagrodowych.

---

¹⁰ Szczegółowe dane dotyczące zasobów kruszyw na terenie gminy znajdują się w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głinojeck*.

Gospodarka odpadami

Według szacunków na terenie gminy wytwarzanych jest około 72 tys. ton odpadów rocznie. Z tej ilości tylko około 2,1 tys. Mg to odpady komunalne. Problemem jest organizacja recyklingu oraz lokalizacja zarówno urządzeń utylizacyjnych jak i składowisk. Gmina nie posiada lokalnego składowiska odpadów. Zorganizowanym odbiorem, transportem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych objętych jest prawie 100 % gospodarstw domowych i wszystkie podmioty gospodarcze. Realizuje te usługi firma „Błysk” z Makowa Mazowieckiego. Odpady składowane są w Kosinach Bartosowych w gminie Wiśniewo nieopodal Mławy.

Zwraca uwagę wyraźny wzrost ilości odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy z 1,3 Mg w roku 2012 do 2,1 Mg w roku 2013. Ma to istotny związek ze zmianą regulacji prawnych dotyczących gospodarki odpadami w naszym kraju. Gmina przed kilku laty zgłosiła gotowość przystąpienia do międzygminnego programu zagospodarowania odpadów komunalnych na terenie subregionu ciechanowskiego, ale to przedsięwzięcie zakończyło się niepowodzeniem

Infrastruktura techniczna (drogi)

Teren gminy Głinojeck położony jest w bardzo korzystnej relacji przestrzennej do krajowego i regionalnego systemu komunikacji drogowej. Przez teren gminy przebiegają drogi krajowe nr 7 i nr 60 o łącznej długości ponad 26 km. W Głinojecku jest jedno z dwóch w powiecie ciechanowskim skrzyżowań dróg krajowych¹¹.

Obszar gminy należy do dobrze wyposażonych komunikacyjnie. Wskaźnik gęstości dróg publicznych o nawierzchni utwardzonej wynosi 108,1 km/100 km². Podstawowe funkcje komunikacyjne gminy spełnia sieć dróg powiatowych licząca 48,4 km a także uzupełniające tę sieć drogi gminne o łącznej długości 126,3 km. Na obszarze gminy nie ma dróg wojewódzkich. Ogółem na terenie gminy znajduje się nieco ponad 200 km dróg publicznych.

Tabela nr 4 Drogi publiczne na terenie gminy Głinojeck

Kategorie dróg	Długość dróg w km.
krajowe	26,1
wojewódzkie	-
powiatowe	48,4
gminne	126,3
Łącznie	200,8

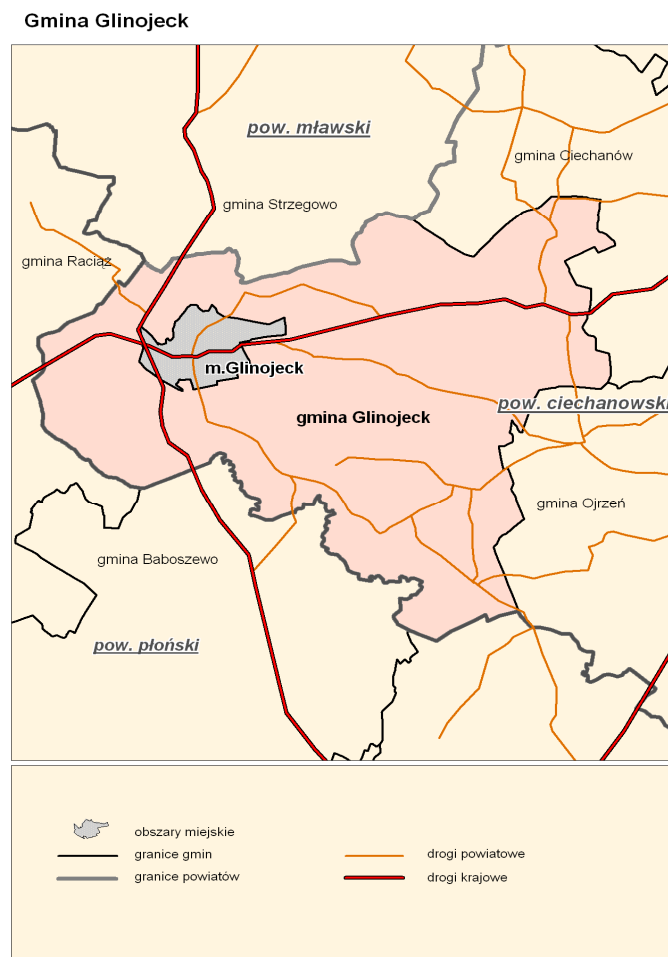
Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Głinojecku oraz Powiatowy Zarząd Dróg w Ciechanowie

¹¹ W Ciechanowie znajduje się węzeł komunikacyjny dróg krajowych nr 50 i nr 60 oraz magistrali kolejowej E65.

Większość z dróg lokalnych (ok. 66 %) ma nawierzchnię bitumiczną, ale są jeszcze odcinki dróg, głównie gminnych, które mają nawierzchnię gruntową. Prawie trzy czwarte długości dróg gminnych ma nawierzchnię utwardzoną (ok. 73,8 %), ale jeszcze 26,2 % ma nawierzchnię żwirową lub gruntową. Wskazuje to na skalę potrzeb w zakresie modernizacji tych dróg i dostosowania ich do obowiązujących obecnie wymogów technicznych. Na sieci dróg gminnych znajduje się dwa mosty przez rzekę Wkrę: w ciągu dróg gminnych 120343W Małużyn-Sadek oraz w ciągu drogi gminnej nr 120345W Płaciszewo-Goszczyce Poświętne.

Najbardziej wykorzystywane odcinki dróg gminnych, stanowiące ważne elementy systemowych powiązań z drogami powiatowymi oraz drogami krajowymi nr 7 oraz nr 60, wymagają przebudowy.

Mapa nr 4 Sieć krajowych i powiatowych dróg publicznych w gminie Głinojeck

Źródło: Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego Oddział Terenowy w Ciechanowie

Część dróg gminnych nie spełnia wymaganych¹² wymogów technicznych. Wg standardów UE dla tego typu dróg, muszą one mieć: szerokość pasa ruchu 2,50 m. posiadać pobocza o szerokości nie mniejszej niż 0,75 m., urządzenia odwadniające i odprowadzające wodę oraz równą nawierzchnię, dostosowaną do przenoszenia ruchu pojazdów o naciskach 80-100 kN/oś. Tymczasem przeciętna szerokość (dwa pasy ruchu) większości dróg gminnych - nie tylko w gminie Głinojeck, ale we wszystkich gminach powiatu ciechanowskiego - ma około 4 m. Nie mają one również z reguły wymaganych, utwardzonych poboczy, zaś tzw. przeciętna „nośność” na większości odcinków nie przekracza 70-80 kN/oś.

Odrębnym problemem jest oznakowanie na wielu drogach lokalnych oraz wymagająca poprawy organizacja ruchu w miejscach niebezpiecznych.

Infrastruktura techniczna (energetyka)

Energia elektryczna służąca zaspokajaniu podstawowych potrzeb odbiorców indywidualnych i zbiorowych (podmioty gospodarcze) dostarczana jest spoza gminy. Teren gminy zasilany jest poprzez linie średniego napięcia z Raciąża i Ciechanowa. Energia elektryczna z tych źródeł jest doprowadzona liniami napowietrznymi średniego napięcia 15kV do stacji transformatorowych 15/0,4 kV, zlokalizowanych w poszczególnych miejscowościach gminy, a następnie dostarczana odbiorcom siecią rozdzielczą niskiego napięcia 0,4 kV.

Szacunkowe zużycie energii elektrycznej w gminie wynosi 2214,4 MWh/rok. Co daje w przeliczeniu na jednego mieszkańca ok. 0,27 MWh/rok. Część lokalnych linii przesyłowych jest przestarzała. Odbija się to na jakości dostaw do odbiorców indywidualnych.

Ludność gminy nie korzysta z gazu sieciowego. Przez teren gminy nie przebiega bowiem sieć gazowa i mieszkańcy gminy korzystają z dostaw gazu bezprzewodowego. Są punkty sprzedaży gazu firm GAZPOL i BP, działają również firmy obwoźne.

Infrastruktura społeczna (edukacja i wychowanie)

Gmina Głinojeck nie ma bogatych, wieloletnich tradycji edukacyjnych, którymi mogą poszczycić się gminy Sońsk (Gołotczyzna) czy sąsiednia gmina wiejska Ciechanów (Sokołówek). Ma jednak na swoim obszarze liceum ogólnokształcące.

Na terenie gminy funkcjonuje obecnie sześć publicznych placówek oświatowych podległych samorządowi gminy, trzy szkoły podstawowe oraz dwa gimnazja i jedno LO. Są to:

- Szkoła Podstawowa w Głinojecku,
- Szkoła Podstawowa w Ościsławie,
- Szkoła Podstawowa w Woli Młockiej,
- Gimnazjum w Głinojecku,
- Gimnazjum w przy ZSO w Ościsławie,
- Liceum Ogólnokształcące w Głinojecku.

---

¹² Wymogi techniczne dla dróg publicznych w Polsce określa rozporządzenie ministra transportu i gospodarki morskiej z 02 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie, (Dz.U. z 14.05.1999 r., nr 43, poz. 430).

Działają tu również dwa publiczne przedszkola, w Głinojecku oraz Ościstowie (Punkt przedszkolny), które w ośmiu oddziałach mają pod opieką prawie 200 dzieci. W Głinojecku działa również jedno przedszkole niepubliczne. Prawie 100 % nauczycieli szkół w gminie legitymuje się tytułem magistra z przygotowaniem pedagogicznym. Większość nauczycieli mieszka na stałe w gminie.

Przez okres od roku szkolnego 2007/2008 do roku szkolnego 2013/2014 liczba uczniów w szkołach na terenie gminy ustawicznie się zmniejsza. W roku szkolnym 2013/2014 w szkołach publicznych w gminie uczyło się łącznie 841 uczniów. Dane dotyczące liczby uczniów oraz ilości oddziałów we wszystkich placówkach oświatowych (szkoły podstawowe, gimnazja oraz LO) oraz średniej liczby uczniów w oddziale w latach 2007-2013 ilustruje poniższa tabela.

Tabela nr 5 *Dynamika liczby dzieci w szkołach publicznych na terenie gminy Głinojeck w latach 2007-2014*

Rok szkolny	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia liczba dzieci w oddziale
2007/2008	998	51	20
2008/2009	935	51	19
2009/2010	913	51	18
2010/2011	912	51	18
2011/2012	896	50	18
2012/2013	867	50	18
2013/2014	841	48	18

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Głinojecku

Publiczne szkoły podstawowe i gimnazja a także Liceum Ogólnokształcące w Głinojecku prowadzone są przez samorząd gminy. Nakłady budżetu gminy wraz z subwencją oświatową w zasadzie pokrywają podstawowe koszty funkcjonowania szkół. W wymiarze wieloletnim średnioroczny udział subwencji oświatowej w finansowaniu oświaty w gminie wynosi około 75 %. Wydatki na oświatę stanowią największy udział wydatków budżetowych samorządu gminy.

Tabela nr 6 *Nakłady na oświatę (budżet i subwencja oświatowa) w gminie Głinojeck w latach 2010-2013*

Rok	Wykonanie budżetu gminy		Subwencja oświatowa	
	Ogółem oświata (wydatki w zł)	Udział oświaty w budżecie gminy(%)	Ogółem subwencja (w zł)	Udział subwencji w finansowaniu oświaty (%)
2010	7 911 111,85	25,30	6 101 237,00	77,12
2011	8 746 801,57	20,28	6 724 188,00	76,87
2012	9 389 481,81	20,80	6 815 016,00	72,58
2013	9 819 930,21	23,17	7 084 899,00	72,15

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Głinojeck

Infrastruktura społeczna (kultura i kultura fizyczna)

Na terenie gminy znajduje się niewiele materialnych zasobów dziedzictwa kulturowego. Na uwagę zasługują liczne, nieźle w niektórych przypadkach zachowane parki i założenia parkowe. Warto odwiedzić zabytkowe kościoły katolickie w Malużynie (z XV w.) i Sulerzyżu (z początku XX w.)

Życie kulturalne mieszkańców gminy od 1992 roku organizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Głinojecku. Działa tu również Gminna Biblioteka Publiczna, która ma swoją filię w Ościsławie. W Głinojecku znajduje się także hala sportowa oraz stadion z zapleczem technicznym, umożliwiającym organizację imprez kulturalnych, sportowych oraz okolicznościowych.

Infrastruktura społeczna (ochrona zdrowia, pomoc i opieka społeczna, bezpieczeństwo publiczne)

Podstawową **opiekę zdrowotną** mieszkańcom gminy zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Głinojecku. Działa tu 15 lekarzy, z tego trzech zatrudnionych na stałe oraz siedem pielęgniarek, położna i kilku innych specjalistów w zakresie ochrony zdrowia. Świadczenia z zakresu specjalistycznej opieki zdrowotnej realizowane są w pobliskim Ciechanowie przez poradnie specjalistyczne w niepublicznych i publicznych zakładach opieki zdrowotnej oraz w Specjalistycznym Szpitalu Wojewódzkim, który w 23 oddziałach dysponuje ponad 700 łózkami.

Zwiększają się systematycznie potrzeby w zakresie **pomocy społecznej**. Na terenie gminy zadania w tym zakresie realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głinojecku. Średniorocznie obejmuje on pomocą ponad 230 rodzin dotkniętych ubóstwem, w których żyje prawie 800 osób. Stanowi to około 10 % ogółu mieszkańców gminy. Głównymi przyczynami świadczenia pomocy społecznej jest: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała choroba, bezdomność, ochrona macierzyństwa i wielodzietność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W roku 2013 M-GOPS w Głinojecku na realizację wszystkich swoich zadań przeznaczył kwotę 4 580 157,00 złotych, z tego z budżetu gminy 914 721,72 zł (20 %) oraz z budżetu wojewody mazowieckiego 3 665 435,96 zł (80 %).

Za zapewnienie **porządku publicznego i bezpieczeństwa** obywateli, ochronę przeciwpożarową i zapobieganie nadzwyczajnym zagrożeniom w mieście i gminie odpowiada współdziałający z burmistrzem starosta ciechanowski, który ma do dyspozycji odpowiednie służby. Za ochronę przeciwpożarową w gminie odpowiada sześć terenowych jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Dwie z nich – w Głinojecku i Ościsławie funkcjonują w krajowym systemie ratownictwa gaśniczego (KSRG). Na terenie gminy Głinojeck społecznie działa czynnie w jednostkach wiejskich OSP 156 strażaków (druhów), w tym 24 kobiety. Drużyny są dobrze wyposażone w samochody i sprzęt gaśniczy.

Uwarunkowania rozwoju turystyki

Gmina Głinojeck ma szczególnie korzystne naturalne warunki do rozwoju turystyki i rekreacji. Oprócz skromnych materialnych przykładów dziedzictwa kulturowego, gmina ma niezwykle bogate, atrakcyjne zasoby przyrodnicze. Dotyczy to rozległych lasów a przede wszystkim rzeki Wkry. Istnieją tam piesze i rowerowe ścieżki turystyczne a także warunki do

organizowania imprez związanych z wodą, przede wszystkim spływy kajakowe, wędkowanie itp. Na terenie gminy są doskonałe warunki do organizacji gospodarstw agroturystycznych. Istnieją tu również korzystne uwarunkowania do wytyczania kolejnych atrakcyjnych szlaków turystycznych, przede wszystkim rowerowych. Gmina Głinojeck może być dobrym miejscem wypadowym dla turystów jedno- dwudniowych, pragnących spędzić czas w środowisku leśnym, m.in. na zbieraniu runa leśnego i obserwowaniu urokliwych zakątków przyrodniczych.

Istotne znaczenie dla rozwoju turystyki edukacyjnej w gminie mają miejsca pamięci narodowej w rejonie Ościłowa. W lesie nieopodal tej miejscowości w czasie drugiej wojny światowej hitlerowcy w lutym 1940 roku rozstrzelali prawie tysiąc osób niepełnosprawnych z terenów powiatów ciechanowskiego i mławskiego. Znajduje się tam obecnie mały cmentarz z tablicą pamiątkową zawierającą informacje o tym tragicznym wydarzeniu.

Dochody i wydatki budżetu gminy

Dochody gminy od roku 2009 sukcesywnie rosną. Wynosiły one w skali rocznej od nieco ponad 22,8 mln. zł w roku 2009 do 37,8 mln. zł w roku 2013. Większość środków w tych latach przeznaczano na pokrycie wydatków bieżących, w tym na utrzymanie placówek samorządowych (oświata, pomoc społeczna) oraz wynagrodzenia pracowników. Największa część wydatków budżetowych (około 35 %) budżetu przeznaczane jest na oświatę i kulturę.

Na rozwój (wydatki inwestycyjne) gmina od 2009 roku wydaje średnio około 42,3 % środków budżetowych, jakie ma w dyspozycji. Jest to wskaźnik wyższy niż w wielu innych gminach wiejskich w powiecie ciechanowskim. W latach 2007-2013 gmina wydała na inwestycje ponad 88 mln. zł. Przyjęty na rok 2014 budżet gminy wyniósł po stronie dochodów 37 855 882,86 zł., zaś planowane wydatki będą nieco wyższe 41 917 882,86 zł. Na rozwój (inwestycje) gmina przeznaczy w tym roku kwotę 18 093 623,31 zł. Szczegółowe informacje dotyczące wielkości oraz struktury planowanych dochodów i wydatków gminy w latach 2010-2014 przedstawia tabela 7.

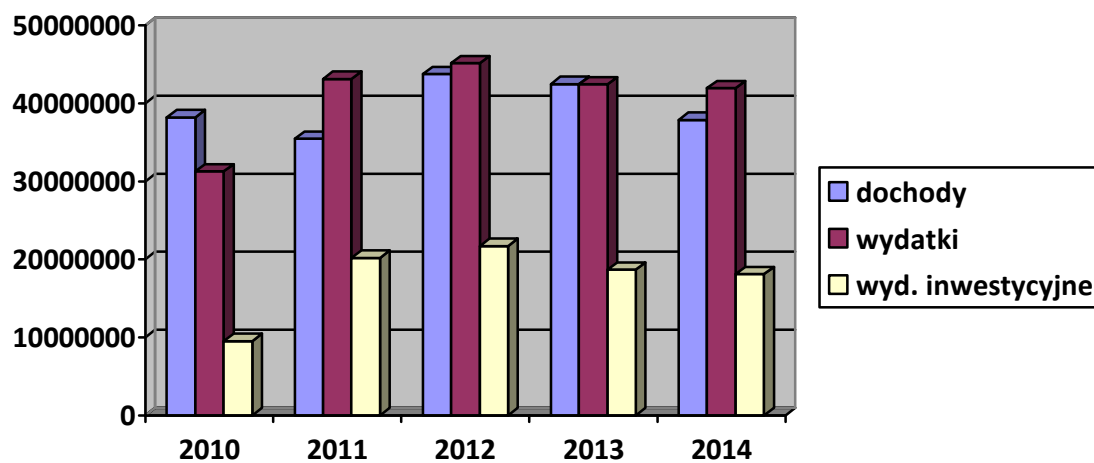
Tabela nr 7 *Struktura dochodów i wydatków gminy Głinojeck w latach 2010-2014 (w zł.)*

Lp.	Lata	Dochody ogółem	Wydatki ogółem	Wydatki inwestycyjne
1	2010	38 173 496,00	31 267 870,00	9 530 372,00
2	2011	35 449 315,57	43 118 553,34	20 155 840,30
3	2012	43 705 203,94	45 120 203,94	21 716 029,68
4	2013	42 426 664,35	42 388 795,94	18 651 092,18
5	2014	37 855 882,86	41 917 882,86	18 093 623,31

Źródło: dane z Urzędu Miasta i Gminy w Głinojecku

Należy podkreślić, że idea rozwoju i usamodzielniania samorządów terytorialnych w Polsce po 1989 roku przynosiła im sukcesywnie wzrost dochodów, Dotyczyło to również samorządu gminy Głinojeck. Pozwalało to zwiększać stopniowo wydatki na rozwój, na realizację niezbędnych dla wspólnoty samorządowej inwestycji publicznych. Proces ten w okresie minionych dziewięciu lat ilustruje poniższy diagram.

Wykres nr 1 *Dynamika wydatków na rozwój budżetu gminy Głinojeck w latach 2010-2014 (w zł.)*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy w Głinojecku

3. Działalność samorządu gminy oraz samorządu powiatowego w zakresie programowania rozwoju

Przy opracowywaniu projektu strategii rozwoju gminy Głinojeck do roku 2030 wzięto pod uwagę wszystkie aktualne dokumenty programowe samorządu gminy a także samorządów gmin sąsiednich. Przyjęto również, jako ważny układ odniesienia, dokumenty programowe samorządu powiatu ciechanowskiego, na którego obszarze gmina Głinojeck się znajduje. Dotyczyło to przyjętych przez te samorzady do realizacji opracowań, zarówno o charakterze strategicznym jak i operacyjnych dokumentów programowych, dotyczących wybranych obszarów problemowych. Analiza obejmowała przede wszystkim studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, gminne plany rozwoju lokalnego oraz strategię rozwoju powiatu ciechanowskiego. Uwzględnienie w strategii gminy Głinojeck uwarunkowań i celów polityk rozwoju najbliższych partnerów samorządowych sprzyjać ma racjonalizacji działań samorządu gminy oraz ich spójności i komplementarności w układzie lokalnym i subregionalnym.

Samorząd gminy Głinojeck opracował w latach 2002-2007 następujące dokumenty programowe, określające kierunki i cele rozwoju gminy:

1. „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Głinojeck*”;
2. „*Strategia zrównoważonego rozwoju miasta i gminy Głinojeck na lata 2007-2013*”;
3. „*Program ochrony środowiska dla miasta i gminy Głinojeck. Aktualizacja na lata 2011-2014 z perspektywą do 2018 roku*”;
4. „*Plan gospodarki odpadami dla miasta i gminy Głinojeck*” – uchwalony w 2009 r.;
5. „*Program wspierania rodziny w mieście i gminie Głinojeck na lata 2012-2014*”;
6. „*Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar w rodzinie dla miasta i gminy Głinojeck na lata 2010-2015*”;
7. *Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla niektórych obszarów z terenu gminy*;
8. *Plany odbudowy miejscowości (Głinojeck, Małużyn, Ościstowo).*

Samorząd powiatu ciechanowskiego, na którego obszarze znajduje się gmina Głinojeck, opracował w latach 2007-2013 kilkanaście dokumentów programowych, z których obowiązują obecnie następujące:

1. „*Strategia rozwoju powiatu ciechanowskiego do roku 2020*” ;
2. „*Powiat ciechanowski promujący zdrowie*” – program ma na celu zintegrowanie działań różnych instytucji działających w powiecie na rzecz promocji zdrowia;
3. „*Program ochrony środowiska dla powiatu ciechanowskiego*” – integralną częścią tego dokumentu jest „*Powiatowy plan gospodarowania odpadami*”;
4. „*Plan reagowania kryzysowego powiatu ciechanowskiego*”;
5. „*Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych*” integralną częścią tego dokumentu jest „*Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy*”;
6. „*Program współpracy powiatu ciechanowskiego z organizacjami pozarządowymi oraz osobami prawnymi i jednostkami organizacyjnymi*”.

W wielu dokumentach samorządu powiatowego znajdują się treści odnoszące się bezpośrednio lub pośrednio do spraw i problemów ważnych również dla wspólnoty samorządowej gminy Głinojeck. Część potrzeb mieszkańców gminy w zakresie usług publicznych zaspokajana jest bowiem przez struktury powiatowe w Ciechanowie. Najwięcej takich odniesień znajduje się w „Strategii rozwoju powiatu ciechanowskiego do roku 2020”. Dotyczy to przede wszystkim modernizacji sieci dróg powiatowych, wspierania rozwoju obszarów wiejskich, ochrony środowiska i gospodarki odpadami, projektów turystycznego wykorzystania walorów kulturowych Głinojecka i innych miejscowości z terenu gminy w ramach tworzenia pasma turystyczno-kulturowego, czy działań dotyczących promocji ziemi ciechanowskiej i Mazowsza.

Podkreślić należy duże znaczenie dla gminy programowania operacyjnego samorządu powiatowego w zakresie infrastruktury drogowej. W przyjętym w 2007 roku przez Radę Powiatu „Programie modernizacji dróg powiatowych powiatu ciechanowskiego do roku 2013” znalazły się zapisy dotyczące współdziałania samorządu powiatowego z gminami, również z gminą Głinojeck, w zakresie współfinansowania modernizacji dróg powiatowych na terenach tych gmin. Na terenie gminy Głinojeck znajduje się prawie 49 km. dróg powiatowych, które stanowią istotny element systemu transportowego gminy. W latach 2007-2013 samorząd Głinojecka włączył się w realizację przebudowy kilku odcinków dróg powiatowych na obszarze gminy, współfinansowanej (montaż finansowy) przez samorząd powiatowy, samorząd województwa mazowieckiego oraz samorząd gminy. W latach 2007-2013 na terenie gminy Głinojeck zmodernizowano odcinki dróg powiatowych o łącznej długości ponad 15,8 km. Wiele z tych przedsięwzięć zrealizowano przy wsparciu finansowym samorządu gminy Głinojeck. Łączna wartość tego wsparcia wyniosła w tym okresie 1 660 090,73 zł.

4. Płaszczyzny współpracy międzygminnej (z samorządami sąsiednich gmin)

Realizacja wielu zadań samorządu gminy Głinojeck, wymaga współdziałania z sąsiednimi gminami. Wynika to z potrzeby realizacji zasady spójności. Niektóre problemy nie kończą się bowiem na granicach administracyjnych, które z natury rzeczy mają umowny charakter. Dotyczy to przede wszystkim transportu zbiorowego i dróg publicznych, problemów ochrony środowiska i przyrody, gospodarki wodnej, a także porządku publicznego, bezpieczeństwa obywateli oraz obronności. Działania na tzw. obszarach stykowych wymagają nie tylko wzajemnego informowania się partnerów samorządowych, ale często sprawnej koordynacji działań.

Gmina Głinojeck graniczy bezpośrednio z sześcioma gminami wiejskimi: Ciechanów (wiejską) i Ojrzeń w powiecie ciechanowskim, gminami Baboszewo, Raciąż (wiejską) i Sochocin z powiatu płońskiego oraz gminą Strzegowo z powiatu mławskiego. Wśród ważniejszych problemów, które wymagają koordynacji działań lub prowadzenia przez te gminy wspólnej polityki rozwoju, wymienić należy m.in. potrzebę doskonalenia jakości i funkcjonalności dróg publicznych, efektywną gospodarkę odpadami, gospodarkę wodną, zarządzanie kryzysowe itp. Ważnym obszarem współdziałania gmin powinno być kształtowanie tożsamości regionalnej i tworzenie pozytywnego wizerunku (promocja) powiatów i Mazowsza.

Na rozwój gminy Głinojeck istotny wpływ będzie miało wzajemne oddziaływanie problemów wynikających z jej powiązań funkcjonalno-przestrzennych z sąsiednimi gminami. Do głównych tego typu powiązań można zaliczyć:

z gminą wiejską Ciechanów

- droga krajowa nr 60;
- drogi powiatowe nr: 1217W, 1232W, 2351W;
- linia przesyłowa WN 110 kV;
- obszar perspektywiczny dla pozyskiwania energii geotermalnej;
- leśne obszary chronionego krajobrazu;
- gospodarka wodna (melioracje);
- obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia wód ze źródeł pochodzenia rolniczego.

z gminą Ojrzeń:

- drogi powiatowe nr: 1218W, 1219W, 1233W, 1241W, 3036W;
- obszar perspektywiczny dla pozyskiwania energii geotermalnej;
- gospodarka wodna (melioracje);
- obszar chronionego krajobrazu;
- obszar zagrożony erozją wietrzną;
- obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenie wód ze źródeł pochodzenia rolniczego.

z gminą Baboszewo:

- droga krajowa nr 7;

- droga powiatowa nr 3018W;
- obszar perspektywiczny dla pozyskiwania energii geotermalnej;
- gospodarka wodna (melioracje);
- leśne obszary chronionego krajobrazu;
- obszary zagrożone erozją wietrzną;
- obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia wód ze źródeł pochodzenia rolniczego.

z gminą Raciąż:

- droga krajowa nr 60;
- droga powiatowa nr 3017W;
- gazociąg tranzytowy „Jamał”;
- gospodarka wodna (melioracje);
- obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia wód ze źródeł pochodzenia rolniczego;
- obszary zagrożone erozją wietrzną;

z gminą Sochocin:

- droga powiatowa nr3036W;
- leśne obszary chronionego krajobrazu;
- gospodarka wodna (melioracje);
- obszar perspektywiczny dla pozyskiwania energii geotermalnej;
- obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia wód ze źródeł pochodzenia rolniczego;
- rejon turystyczne o znaczeniu regionalnym;

z gminą Strzegowo:

- droga krajowa nr 7;
- drogi powiatowe nr: 1248W i 3044W;
- obszar zagrożony powodziami (rejon rzeki Wkry);
- gospodarka wodna (melioracje);
- rejon turystyczne o znaczeniu regionalnym;

Należy w tym miejscu podkreślić, że szczególną cechą większości strategii, programów i studiów opracowanych przez sąsiednie gminy jest niedostatek zapisów dotyczących współdziałania z najbliższymi partnerami samorządowymi gmin, powiatu i samorządem województwa. Powoduje to swoiste „zamykanie się” tych samorządów w obrębie własnych (określonych właściwością terytorialną) problemów. Nie sprzyja to realizacji zasady spójności i może ograniczać możliwości uzyskiwania zewnętrznego (głównie ze środków Unii Europejskiej) wsparcia realizacji zadań inwestycyjnych. Samorzady gmin sąsiadujących z gminą Głinojeck opracowały swoje strategie rozwoju. Są one jednak opracowane często w odmienny sposób, przy zastosowaniu różnych form i metod. Nie stwarza to możliwości zastosowania przez te jednostki takich sposobów konstruowania dokumentów, które zapewnią merytoryczną spójność zapisów i - w konsekwencji - działań.

Należy założyć, że w trakcie opracowywania przez sąsiednie gminy kolejnych własnych dokumentów strategicznych, zidentyfikują one swoje problemy stykowe i określą płaszczyzny współdziałania, w tym również z gminą Głinojeck, w ich rozwiązywaniu.

5. Współdziałanie z samorządem województwa mazowieckiego

Gmina Głinojeck jest częścią województwa mazowieckiego, będąc jednym z 314 gmin leżących na obszarze tego regionu. Dokumenty strategiczne i operacyjne samorządu województwa mazowieckiego¹³ stanowią podstawowy, zewnętrzny układ odniesienia dla polityki rozwoju samorządu gminy. Spośród tych dokumentów najważniejszymi są: „Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030. Innowacyjne Mazowsze” oraz „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego”. Podstawowym dokumentem operacyjnym jest „Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020”, który stanowi główny instrument zarządzania unijnymi funduszami wsparcia rozwoju regionalnego.

Podstawowe obszary współdziałania samorządów województwa i gminy Głinojeck określa przede wszystkim ustawa o samorządzie województwa¹⁴. Zgodnie z tą ustawą samorząd województwa zobowiązany jest do określenia strategii rozwoju województwa, uwzględniającej w szczególności następujące cele:

- 1) pielęgnowanie polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej mieszkańców;
- 2) pobudzanie aktywności gospodarczej;
- 3) podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa;
- 4) zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń;
- 5) kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego.

Realizacja tych celów, poprzez prowadzoną politykę rozwoju województwa, nie może naruszać samodzielności gminy. Musi jednak uwzględniać kilka zasadniczych przesłanek: - po pierwsze, że mieszkańcy gminy są jednocześnie mieszkańcami województwa, którzy tworzą z mocy prawa regionalną wspólnotę samorządową; - po drugie, że zadania publiczne samorządu województwa realizowane są na obszarze konkretnej gminy; - i po trzecie, że polityki rozwoju samorządu województwa i samorządu gminy powinny być wzajemnie powiązane i spójne¹⁵.

Według „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego” teren gminy Głinojeck, podobnie jak cały powiat ciechanowski leży w obszarze dużych wpływów aglomeracji warszawskiej. Głównymi cechami tego obszaru są:

- pozytywne oddziaływanie Warszawy, poprzez dostępność do chłonnego rynku pracy i usług wyższego rzędu;
- koncentracja korytarzy transportowych o znaczeniu europejskim oraz krajowym, tworzących pasma aktywności gospodarczej (powiat ciechanowski obejmuje korytarz transportowy K VI, którego wypełnienie stanowi linia kolejowa E65 oraz droga krajowa nr 7 na odcinku Warszawa-Gdańsk);
- określenie pasm aktywności społecznej i gospodarczej, opartych na Wielkiej Obwodnicy Mazowska oraz Dużej Obwodnicy Warszawy jako istotnych elementów uzupełniających główne osie rozwojowe regionu (dotyczy to dróg krajowych nr 60 i nr 50, w pobliskim

---

¹³ Pełny wykaz strategicznych i programowych dokumentów przyjętych i realizowanych przez samorząd województwa mazowieckiego w ramach regionalnej polityki rozwoju w aneksie.

¹⁴ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (Dz. U. nr 91 z dnia 18 lipca 1998 r., poz. 576.)

¹⁵ Zob. cytowana wcześniej ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Ciechanowie znajduje się węzeł komunikacyjny obejmujący te drogi krajowe oraz trzy drogi wojewódzkie 615, 616 i 617);

- duży i stabilny potencjał demograficzny tworzący zasoby pracy o zróżnicowanych kwalifikacjach;
- dobra dostępność infrastruktury społecznej o znaczeniu ponadlokalnym;
- duże zasoby kruszyw na obszarach gminy Sońsk oraz gminy wiejskiej Ciechanów;
- walory turystyczno-wypoczynkowe i rekreacyjne (głównie gmina Głinojeck) oraz istniejąca baza turystyczna.

Do głównych kierunków polityki zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego¹⁶, dotyczących bezpośrednio lub pośrednio gminy Głinojeck, należą:

- **Wspomaganie rozwoju wybranych ośrodków osadniczych.**

Dotyczy to wzmacniania przez samorząd województwa roli ośrodków subregionalnych (m.in. Ciechanowa) w równoważeniu rozwoju na obszarach obrzeżnych Mazowsza¹⁷. Gmina Głinojeck leży w niewielkiej odległości od miasta Ciechanów.

- **Rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury technicznej.**

W transporcie drogowym dotyczy to: budowy odcinka drogi ekspresowej nr S7 Warszawa-Gdańsk (przez gminę Głinojeck); wzmocnienie rangi i jakości dróg krajowych nr 50 i nr 60; W systemach energetycznych dotyczy to uzyskania nowych połączeń z krajowym układem przesyłowym gazu, m.in. poprzez rozbudowę gazociągu wysokiego ciśnienia DN 700 Ciechanów-Nasielsk; poprawy pewności zasilania w energię elektryczną poprzez linie przesyłowe średniego i niskiego napięcia oraz rozwoju alternatywnych źródeł energii (biomasa, woda, wody geotermalne, wiatr i słońce). W systemach wodociągowo-kanalizacyjnych podejmowane będą działania mające na celu złagodzenie nadmiernych dysproporcji w sieciowych systemach wodociągowych i kanalizacyjnych.

- **Poprawa warunków funkcjonowania środowiska przyrodniczego.**

W zakresie racjonalizacji gospodarki wodnej dotyczy to odbudowy zdewastowanych i modernizację funkcjonujących urządzeń gospodarki wodnej; prowadzenie właściwych melioracji; rozwój małej energetyki wodnej a także uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenach wiejskich. W zakresie zwiększania lesistości dotyczy to ogólnie zwiększenia wskaźnika lesistości poprzez m.in. powiększanie zwartych kompleksów leśnych oraz leśnych pasów izolacyjnych a także lokalne zadrzewianie i zakrzewianie. W zakresie ochrony gleb największe znaczenie będzie miało przywracanie wartości użytkowej gruntem zdegradowanym (m.in. w wyniku powierzchniowej eksploatacji kopalni, np. żwiru). W zakresie gospodarki odpadami zgodnie z „Planem gospodarki odpadami województwa mazowieckiego” samorząd województwa wspierał będzie tworzenie ponadgminnych systemów gospodarki odpadami. W zakresie turystyki dotyczyć to będzie wspierania

---

¹⁶ Polityka przestrzenna województwa obejmuje zespół działań zmierzających do przekształcania struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, transponujących ustalenia „Strategii rozwoju województwa mazowieckiego” adresowanych do całego województwa w zakresie: kształtowania sieci osadniczej, rozmieszczenia infrastruktury technicznej, ochrony środowiska przyrodniczego i dóbr kultury oraz przeciwdziałania największym zagrożeniom. Zrównoważoną strukturę funkcjonalno-przestrzenną Mazowsza będą tworzyć główne ośrodki osadnicze jako elementy węzłowe z siecią powiązań infrastrukturalnych, kształtujących potencjalne pasma rozwoju oraz przestrzenie otwarte o różnych funkcjach uwarunkowanych bezpośrednio cechami środowiska przyrodniczego.

¹⁷ Dotyczy to przede wszystkim działań na rzecz ożywienia gospodarczego, rewitalizacji terenów przemysłowych, rozwoju szkolnictwa wyższego oraz kształcenia zawodowego a także specjalistycznej opieki medycznej.

rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych w rejonach rzek (Wkra i tereny nadwkrzańskie) oraz na obszarach chronionego krajobrazu.

- **Ochrona i wykorzystanie wartości kulturowych.**

Ogólnym celem polityki w zakresie ochrony i wykorzystania wartości kulturowych jest kształtowanie tożsamości kulturowej Mazowsza. Na terenie powiatu ciechanowskiego kreowane jako ośrodki tożsamości kulturowej regionu będą Ciechanów, Gołotczyzna i Opinogóra. Gołotczyzna objęta została ochroną prawną jako obszar o cennym krajobrazie kulturowym. Samorząd województwa wspierał będzie również ochronę lokalnych zespołów budownictwa drewnianego oraz miejsc pamięci narodowej, pielęgnowanie odrębności kulturowej, promowanie lokalnego folkloru a także edukację w zakresie historii regionu i jego tożsamości kulturowej.

Przedstawione powyżej kierunki polityki przestrzennej samorządu województwa mazowieckiego, odnoszonej również do powiatu ciechanowskiego oraz gminy Głinojeck, w latach 2014-2020 ponownie uzyskają istotne wsparcie realizacyjne w postaci środków unijnych oraz innych krajowych środków finansowego wsparcia.

Zestaw map ilustrujących politykę przestrzenną samorządu województwa mazowieckiego, w odniesieniu do obszaru powiatu ciechanowskiego oraz obszaru i problemów rozwojowych gminy Głinojeck, w aneksie.

Część II

1. Bilans strategiczny gminy

Pogłębiona analiza (diagnoza) stanu i uwarunkowań rozwoju gminy Głinojeck oraz jej miejsca i pozycji w powiecie ciechanowskim oraz województwie mazowieckim, pozwala na dokonanie bilansu strategicznego gminy. Sporządzono go w oparciu o analizę SWOT, która polega na szczegółowym zestawieniu mocnych i słabych stron oraz określeniu szans i zagrożeń rozwoju. Bilans strategiczny gminy Głinojeck, nawiązując do konstrukcji analiz wykonanych przez samorząd województwa mazowieckiego oraz przez ciechanowski samorząd powiatowy, został wykonany w odniesieniu do czterech obszarów problemowych: kapitał ludzki, terytorium, infrastruktura, gospodarka.

Szczegółowa analiza SWOT gminy Głinojeck

Mocne strony gminy	Słabe strony gminy
Kapitał ludzki	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Duże lokalne zasoby pracy o zróżnicowanych kwalifikacjach; 2. Możliwość wykorzystania kapitału ludzkiego z pobliskiego Ciechanowa; 3. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i licealnym; 4. Rosnąca otwartość mieszkańców gminy na wykorzystywanie nowoczesnych instrumentów tworzenia społeczeństwa informacyjnego. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostatek wykwalifikowanej kadry; 2. Wysokie bezrobocie; 3. Niski ogólny wskaźnik wykształcenia (głównie wyższego) mieszkańców gminy; 4. Migracja ludności - zwłaszcza młodej; 5. Postępujące ubożenie mieszkańców, zwłaszcza na oddalonych od centrum gminy terenach wiejskich; 6. Pogłębiający się proces starzenia się mieszkańców gminy; 7. Nadumieralność mężczyzn.
Terytorium	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoki poziom lesistości i zasoby wód geotermalnych; 2. Położenie gminy w korzystnej relacji przestrzennej do krajowego i regionalnego systemu komunikacji drogowej; 3. Niski stopień degradacji powierzchni ziemi, powietrza i wody (czyste środowisko); 4. Atrakcyjne turystycznie położenie gminy (na obszarze Zielonych Płuc Polski); 5. Cenne zasoby przyrodnicze (rzeka Wkra oraz Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niska bonitacja gleb; 2. Małe zasoby wód do produkcji rolnej; 3. Brak lokalnych źródeł energii; 4. Brak lokalnych zasobów (kopalin).

Infrastruktura	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bardzo wysoki (100%) wskaźnik zwodociągowania gminy i dobra jakość wody pitnej ; 2. Wysoka jakość infrastruktury społecznej (administracja publiczna, edukacja, kultura, ochrona zdrowia); 3. Dobre warunki do stałego i sezonowego osadnictwa (obiekty letniskowe); 4. Istnienie atrakcyjnych obiektów turystycznych o znaczeniu regionalnym i krajowym; 5. Dobre powiązania komunikacyjne gminy, wewnętrzne oraz w układzie powiatowym, regionalnym i krajowym; 6. Bliskość specjalistycznej (o znaczeniu regionalnym) opieki zdrowotnej w Ciechanowie. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dysproporcje pomiędzy istniejącymi a wymaganymi standardami technicznymi dróg gminnych; 2. Niski poziom zaspokojenia potrzeb w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej; 3. Brak uzbrojonych terenów pod nowe inwestycje; 4. Niska jakość lokalnych systemów energetycznych; 5. Słabo rozwinięta baza dystrybucji i przechowalnictwa płodów rolnych; 6. Niski stopień retencjonowania wód powierzchniowych; 7. Brak dróg wojewódzkich.
Gospodarka	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Baza dla przetwórstwa buraka cukrowego (cukrownia) mogąca w istotny sposób podnieść konkurencyjność gminy; 2. Poprawiająca się struktura obszarowa gospodarstw rolnych; 3. Wysoka renta położenia gminy; 4. Atrakcyjne tereny do lokalizacji inwestycji; 5. Rozwój usług produkcyjnych i bytowych; 6. Dobre warunki dla rozwoju gospodarki turystycznej; 7. Bliskość instytucji rynkowych w Ciechanowie; 8. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych, zwłaszcza transportowych (przebudowa dróg); 9. Gotowość samorządu gminy do wspierania przedsięwzięć inwestycyjnych; 10. Zmiana pokoleniowa w gospodarce rolnej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Słaby przepływ innowacji oraz efektów działalności naukowo-badawczej i i rozwojowej do gospodarki. 2. Wysoko zamortyzowana część majątku trwałego, przy braku środków finansowych na jego modernizację techniczną; 3. Mało efektywna promocja możliwości gospodarczych gminy; 4. Słaba integracja producentów rolnych.

Szanse	Zagrożenia
Kapitał ludzki	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dynamiczny rozwój szkolnictwa wyższego i średniego na terenie miasta Ciechanów; 2. Rozwój kraju zmierzający do powstania społeczeństwa informacyjnego; 3. Możliwość wykorzystania potencjału osób wykształconych i powracających z pracy za granicą na lokalnym rynku pracy; 4. Wykorzystanie środków publicznych oraz EFS - w kierunku podniesienia poziomu wykształcenia społeczeństwa, podnoszenia lub zmiany kwalifikacji zawodowych oraz przeciwdziałania bezrobociu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość wystąpienia napięć społecznych w przypadku pogłębiania się polaryzacji społecznej - ubożenie społeczeństwa; 2. Niedostateczne powiązania systemu edukacji z rynkiem pracy; 3. Migracje młodych, wykształconych mieszkańców gminy w celach zarobkowych i rozwojowych; 4. Wzrost barier w dostępie do specjalistycznej opieki medycznej i badań profilaktyczno-diagnostycznych oraz brak sprawnego systemu ochrony zdrowia.
Terytorium	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykorzystanie przez samorząd województwa walorów przyrodniczych gminy do rozwoju turystyki i rekreacji; 2. Wzrost zainteresowania społeczeństwa większych miast obszarami wiejskimi pod osadnictwo; 3. Współdziałanie na rzecz rozwoju i promocji obszaru „Zielone Płuca Polski”; 4. Wykorzystanie możliwości finansowych PROW w kierunku modernizacji i rozwoju rolnictwa oraz obszarów wiejskich a także turystyki. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewystarczające przekształcenia struktury społeczno-gospodarczej gminy dla polepszenia jej konkurencyjności; 2. Możliwość wystąpienia zagrożeń środowiska w szerszej skali oraz coraz częstsze występowanie klęsk żywiołowych; 3. Możliwość pojawienia się barier w dostępie do środków finansowych krajowych i zewnętrznych na aktywną ochronę środowiska.
Infrastruktura	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Uzyskanie środków z funduszy Unii Europejskiej i samorządu województwa na wsparcie rozwoju infrastruktury technicznej, środowiska, obszarów wiejskich i rozwoju turystyki. 2. Modernizacja i poprawa jakości sieci dróg ponadgminnych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niestabilna polityka przestrzenna państwa; 2. Wysoki koszt inwestycji drogowych (krajowych i regionalnych), utrudniający podejmowanie w szerszym zakresie działań na rzecz modernizacji sieci dróg lokalnych;
Gospodarka	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Proces decentralizacji państwa - wzrost uprawnień samorządów; 2. Przynależność Polski do Unii Europejskiej; 3. Włączenie Polski w system funduszy strukturalnych Unii Europejskiej; 4. Rozwój gospodarki opartej na wiedzy i 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysokie bariery w dostępie do kapitału przeznaczonego na tworzenie i rozwój przedsiębiorstw; 2. Wzrost kosztów produkcji prowadzący do osłabienia konkurencyjności cenowej polskich produktów;

<p>społeczeństwie informacyjnym, przyczyniający się do wzrostu gospodarczego kraju;</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Szanse zwiększenie napływu inwestycji zagranicznych oraz związanego z tym transferu nowoczesnych technologii i innowacji – szansą na modernizację sektora MSP; 6. Korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa oraz przetwórstwa płodów rolnych - wynikające z dostępu do środków unijnych w ramach RPO WM 2014-2020; 7. Wykorzystanie efektów globalizacji do rozwoju rynku usług, również turystycznych; 8. Wzrost konkurencyjności polskich produktów żywnościowych w Unii Europejskiej.	<ol style="list-style-type: none"> 3. Niedostateczna dywersyfikacja źródeł zaopatrzenia w energię elektryczną i gaz; 4. Utrzymywanie zcentralizowanego systemu finansów publicznych, uniemożliwiające zaspokajanie bieżących oraz perspektywicznych potrzeb społeczeństwa przez jednostki samorządu terytorialnego; 5. Pogorszenie klimatu dla wymiany gospodarczej z zagranicą, w tym z sąsiadami wschodnimi.
---	---

Analiza istniejących i przewidywanych uwarunkowań rozwoju gminy, które mogą mieć istotny, bezpośredni lub pośredni, wpływ na jej rozwój, pozwoliła na określenie misji, wizji oraz głównych kierunków rozwoju powiatu, jego celów strategicznych, operacyjnych oraz proponowanych działań i zadań priorytetowych.

2. Cele i priorytety rozwoju gminy

W „Strategii rozwoju gminy Głinojeck do roku 2030” istotę **wizji** rozwoju zawiera hasło:

„Gmina Głinojeck to bezpieczna i dostatnia część ziemi ciechanowskiej, gdzie walory przyrodnicze, wysoka renta położenia a także współczesne wyzwania cywilizacyjne i rynkowe określają kierunki rozwoju oraz aktywność społeczno-gospodarczą gminnej wspólnoty samorządowej”.

Naczelną ideą tego dokumentu (**misją**) jest:

Dążenie do osiągnięcia odczuwalnej przez wszystkich mieszkańców gminy poprawy jakości ich życia i pracy a także do osiągnięcia coraz lepszego wizerunku gminy oraz poprawy jej pozycji konkurencyjnej na Mazowszu.

Wizja rozwoju gminy stanowi syntetyczny opis stanu gminy, jaki samorząd zamierza osiągnąć w wyniku prowadzenia przedstawionej w „Strategii...” polityki rozwoju. Formuła ta ma istotne znaczenie dla umacniania lokalnych więzi łączących mieszkańców gminy Głinojeck, a także dla utożsamiania się z polityką rozwoju prowadzoną przez samorząd gminy.

Naczelna idea (misja) strategii jest celem nadrzędnym polityki rozwoju gminy.

W *Strategii* określa się następujące **cele długookresowe (strategiczne)** gminy:

- 1. poprawa warunków życia i pracy mieszkańców gminy;**
- 2. dążenie do spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy oraz do jej zrównoważonego rozwoju;**
- 3. tworzenie warunków do osiągnięcia wysokiej pozycji konkurencyjnej gminy na Mazowszu;**
- 4. ugruntowanie pozycji Nadnarwiańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu jako ważnego, regionalnego i krajowego ośrodka rozwoju turystyki i rekreacji.**

Urzeczywistnianie długookresowych celów strategicznych następować powinno poprzez realizację następujących **celów operacyjnych**:

- 1. rozwój i doskonalenie kapitału społecznego;**
- 2. modernizację i rozwój infrastruktury technicznej;**
- 3. rozwój obszarów wiejskich przy zachowaniu i pielęgnowaniu walorów środowiska przyrodniczego;**
- 4. wykorzystywanie zasobów przyrodniczych dla rozwoju gminy;**
- 5. tworzenie warunków dla poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, turystów oraz innych osób przebywających na terenie gminy;**
- 6. doskonalenie funkcjonowania administracji samorządowej oraz innych instytucji świadczących w gminie usługi publiczne;**
- 7. kształtowanie pozytywnego wizerunku i wysokiej pozycji konkurencyjnej gminy.**

Realizacja **celów operacyjnych** wymaga określenia ich przedmiotów oraz zakresów a także wskazania działań samorządu gminy kierujących realizację konkretnych zadań i priorytetów.

Cel 1. Rozwój i doskonalenie kapitału społecznego

Tworzenie warunków do rozwoju cywilizacyjnego i postępu społecznego a także osiągania i utrzymania wysokiego tempa rozwoju gospodarczego gminy wymaga przede wszystkim zdrowych i sprawnych kadr o wysokich kwalifikacjach oraz umiejętnościach. Dlatego konieczny jest rozwój infrastruktury społecznej, umożliwiającej propagowanie zdrowego stylu życia, tworzenie efektywnej opieki zdrowotnej oraz stały wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców gminy. Można to osiągać przede wszystkim poprzez: promocję zdrowia, poprawę warunków i jakości kształcenia w lokalnych placówkach oświatowych, rozwój instytucji kultury, zwiększanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży; zachęcanie do uzyskiwania wykształcenia wyższego; znajomość języków obcych oraz umiejętność korzystania z technik komputerowych a także poprzez edukację permanentną.

Aby realizować ten cel podejmowane będą następujące działania:

- 1.1. promocja i ochrona zdrowia;
- 1.2. inwestowanie w doskonalenie i rozwój bazy oświatowej;
- 1.3. doskonalenie kadry pedagogicznej w szkołach;
- 1.4. wspieranie działalności instytucji kultury;
- 1.5. upowszechnianie umiejętności obsługi komputerów oraz znajomości języków obcych;
- 1.6. rozwój nowoczesnych form i metod edukacji permanentnej;
- 1.7. doskonalenie organizacji połączeń komunikacyjnych między środowiskami wiejskimi a placówkami oświatowymi, kulturalnymi i ochrony zdrowia;
- 1.8. doskonalenie działania gminnego centrum informacji.

Cel 2. Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej

Uzyskanie poprawy jakości i funkcjonalności infrastruktury technicznej, obejmującej systemy komunikacyjne (drogowe), pewność ciągłego zaopatrzenia w wodę i energię, efektywną gospodarkę wodną i wodno-ściekową, stanowić może istotny zespół czynników rozwoju, zarówno gospodarczego jak i społecznego. W wymiarze gospodarczym taki stan infrastruktury może sprzyjać zainteresowaniu inwestorów oraz procesom innowacyjnym. W szerszym wymiarze społecznym może stać się istotnym źródłem postępu cywilizacyjnego a w wymiarze gminnym może sprzyjać skutecznej walce z bezrobociem, umożliwiając poprawę warunków życia ludności.

W celu stopniowego osiągania tych efektów podejmowane będą działania:

- 2.1. modernizacja dróg gminnych;
- 2.2. poprawa lokalnego systemu funkcjonalnych powiązań dróg gminnych z drogami powiatowymi i krajowymi;

- 2.3. wykorzystanie magistrali kolejowej E 65 np. poprzez zorganizowanie stałego połączenia Głinojecka z dworcem w Ciechanowie;
- 2.4. tworzenie warunków do zapewniania bezpieczeństwa energetycznego mieszkańcom gminy i podmiotom gospodarczym;
- 2.5. promowanie wykorzystywania energii odnawialnej;
- 2.6. wspieranie modernizacji urządzeń melioracyjnych;
- 2.7. wspieranie nowoczesnych rozwiązań technicznych i organizacyjnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami;
- 2.8. wspieranie lokalizacji i rozwoju inwestycji turystycznych i rekreacyjnych w gminie.

Cel 3. Rozwój obszarów wiejskich przy zachowaniu i pielęgnowaniu walorów środowiska przyrodniczego

Rozwój obszarów wiejskich oznacza takie tworzenie warunków życia i pracy na wsi, aby możliwe było stopniowe przechodzenie od obecnego ograniczania produkcji, słabości technicznego i technologicznego wyposażenia producentów rolnych oraz rozdrobnienia gospodarstw do stanu, gdy specjalizujące się gospodarstwa rodzinne osiągać będą wysoką wydajność i poziom dochodów. Chodzi również o wspieranie organizowania na wsi wielokierunkowej przedsiębiorczości w zakresie pozarolniczej działalności produkcyjnej i usługowej, również dla rozwoju turystyki oraz rekreacji przy zachowaniu i wykorzystywaniu walorów środowiska przyrodniczego.

Aby realizować ten cel podejmowane będą następujące działania:

- 3.1. rozwój infrastruktury technicznej służącej przede wszystkim usprawnianiu powiązań drogowych na obszarach rozwoju usług; rozbudowę wiejskich sieci kanalizacyjnych; budowę lokalnych i wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków; inicjowanie modernizacji lokalnych sieci elektroenergetycznych a także budowy sieci gazowych;
- 3.2. tworzenie warunków do wzmocnienia konkurencyjności gospodarstw agroturystycznych z terenu gminy, poprzez m.in. ich modernizację, ekologizację i specjalizację oraz organizowanie różnorodnych form powiązań i kooperacji zarówno w układzie poziomym (grupy usługodawców), jak i pionowym (pomiędzy usługodawcami, pośrednikami, odbiorcami itp.);
- 3.3. wspieranie tworzenia na wsi nowych miejsc pracy (zwłaszcza samo- zatrudnienia) w zakresie działalności pozarolniczej (turystyka i agroturystyka, obsługa rolnictwa, konserwacja przyrody, kultura, szeroka paleta usług bytowych, usług związanych z gospodarką odpadami oraz z utrzymywaniem infrastruktury technicznej a także rzemiosło artystyczne itp.);
- 3.4. wdrażanie programów rolno-środowiskowych oraz programu zalesień;
- 3.5. tworzenie warunków do rozwoju specjalistycznego doradztwa oraz kształcenia ustawicznego w środowiskach wiejskich.

Cel 4. Wykorzystywanie zasobów przyrodniczych dla rozwoju gminy

Gmina Głinojeck może i powinna efektywnie wykorzystywać dla rozwoju swoje bogate zasoby przyrodnicze. Miejscowości z terenu gminy, charakteryzujące się najcenniejszymi walorami przyrodniczymi i ruralistycznymi, wartościami krajobrazowymi, tradycją historyczną i zabytkowymi obiektami, mogą kształtować swój rozwój wykorzystując te walory. Mogą one stanowić wartościowy produkt turystyczny i źródło rozwoju specjalistycznych usług. Na terenie gminy szczególnie cenne są zasoby przyrodnicze na obszarze chronionego krajobrazu w rejonie rzeki Wkry oraz na terenach leśnych.

Efektywnemu, korzystnemu dla mieszkańców gminy, wykorzystywaniu tych walorów sprzyjać mają następujące działania:

- 4.1. pozyskiwanie, gromadzenie i upowszechnianie informacji dotyczących walorów przyrodniczych gminy;
- 4.2. rewitalizacja terenów Nadwkrzańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu poprzez wykorzystywanie go do rozwoju funkcji turystycznych i agroturystycznych
- 4.3. modernizacja bazy służącej działalności kulturalnej i wspieranie rozbudowy zaplecza turystycznego;
- 4.4. wspieranie rozwoju sieci szlaków turystycznych w gminie;
- 4.5. usprawnienie powiązań komunikacyjnych w ramach pasm i szlaków turystycznych;
- 4.6. wspieranie działalności organizacji turystycznych;
- 4.7. rozwijanie w gminie zintegrowanego na obszarze Mazowsza systemu informacji i promocji turystycznej.

Cel 5. Tworzenie warunków dla poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, turystów oraz innych osób przebywających na terenie gminy

Zapewnienie bezpieczeństwa obywatelom jest podstawowym zadaniem władz publicznych. Polega ono na skutecznym zapobieganiu takim zagrożeniom jak: przestępczość, terroryzm, klęski żywiołowe, katastrofy i awarie, wypadki drogowe a także patologiom społecznym.

Na obszarze gminy podejmowane będą następujące działania służące zapewnieniu bezpieczeństwa obywateli:

- 5.1. usprawnianie funkcjonowania systemów informacyjnych w gminie;
- 5.2. organizowanie kampanii i akcji prewencyjnych, których celem będzie informowanie i edukowanie społeczeństwa w sprawach dotyczących zagrożeń bezpieczeństwa;
- 5.3. wprowadzanie nowoczesnych form i metod monitoringu miejsc publicznych szczególnie zagrożonych przestępczością oraz wypadkowością;
- 5.4. poprawa organizacji ruchu drogowego oraz jakości dróg i urządzeń drogowych;

- 5.5. integrowanie i wspieranie działających na terenie gminy służb ratowniczych (policja, straż pożarna, służba zdrowia) oraz doskonalenie gminnego systemu reagowania kryzysowego;
- 5.6. objęcie programami profilaktyki, interwencji, terapii i poradnictwa osób lub rodzin z grupy wysokiego ryzyka, w sytuacji nasilających się zagrożeń;
- 5.7. współdziałanie z partnerami społecznymi na rzecz rozwiązywania problemów społecznych;

Cel 6. Doskonalenie funkcjonowania administracji samorządowej oraz innych instytucji świadczących w gminie usługi publiczne

Jednym z istotnych warunków efektywnego zarządzania gminą, organizowania życia mieszkańców oraz inicjowania i wdrażania procesów rozwojowych jest kompetentna i sprawna, dysponująca środkami materialnymi, kadra lokalnej administracji samorządowej oraz działających w gminie instytucji publicznych. Jest to szczególnie ważne dla programowania i realizacji konkretnych działań oraz pozyskiwania dla nich zewnętrznego wsparcia organizacyjnego i rzeczowo-finansowego.

Dla realizacji tego celu podejmowane będą następujące działania:

- 6.1. doskonalenie wiedzy i umiejętności pracowników samorządowych;
- 6.2. kształtowanie postaw proinnowacyjnych;
- 6.3. zwiększanie skali i zakresu wykorzystywania technik informatycznych w administracji publicznej;
- 6.4. doskonalenie działania gminnego centrum informacji.

Cel 7. Kształtowanie pozytywnego wizerunku i wysokiej pozycji konkurencyjnej gminy

Na możliwości rozwoju gminy, oprócz korzystnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych, ogromny wpływ będzie miało również kształtowanie jej pozytywnego wizerunku wśród mieszkańców oraz w otoczeniu zewnętrznym. Będzie to sprzyjać tworzeniu dobrego klimatu zarówno dla inwestycji jak i dla rozwoju przedsiębiorczości w sferze produkcyjnej i w usługach, głównie turystycznych. W efekcie umożliwi to tworzenie wysokiej pozycji konkurencyjnej gminy w powiecie i regionie, w kraju i poza jego granicami.

W tym celu podejmowane będą następujące działania:

- 7.1. eksponowanie współczesnych walorów gminy oraz atrakcyjna i efektywna prezentacja jej osiągnięć i możliwości;
- 7.2. wykorzystywanie dziedzictwa przyrodniczego w rozwoju i promocji gminy;
- 7.3. efektywne wykorzystywanie dla celów informacyjno-edukacyjnych i promocyjnych oraz dla rozwoju gminy lokalnych i regionalnych mediów;
- 7.4. opracowanie elementów identyfikacji wizualnej w tym znaku graficznego (logo gminy);
- 7.5. aktywny udział samorządu gminy w działaniach z zakresu programowania rozwoju i promocji Mazowsza;

- 7.7. wspieranie inicjatyw służących kształtowaniu życzliwych swojej małej ojczyźnie postaw obywatelskich mieszkańców gminy;

Przedstawione wyżej cele operacyjne, oraz przewidziane w ich zakresach działania, realizowane będą przez samorząd gminy oraz jednostki działające na jej terenie poprzez zestawy konkretnych zadań. Z uwagi na ograniczone - w stosunku do potrzeb - możliwości finansowe samorządu gminy, działania te zostały uhierarchizowane poprzez wskazanie **działań priorytetowych**.

**Działania priorytetowe w ramach celu 1:
Rozwój i doskonalenie kapitału społecznego**

- **promocja i ochrona zdrowia;**

Zadaniem priorytetowym w tym zakresie będzie wprowadzenie do działalności szkół zajęć poświęconych propagowaniu zdrowego stylu życia a także zwiększenie zakresu i uatrakcyjnienie lekcji wychowania fizycznego. Ważnym zadaniem będzie również zwiększanie częstotliwości prowadzonych w szkołach okresowych badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży.

- **inwestowanie w doskonalenie i rozwój bazy oświatowej;**

Podstawowym zadaniem będzie stopniowe, odpowiednie do potrzeb, modernizowanie obiektów szkolnych oraz wyposażenia dydaktycznego (m.in. pracownie przedmiotowe) poszczególnych szkół na terenie gminy. Ważnym zadaniem będzie poprawa warunków prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego.

- **wspieranie działalności instytucji kultury;**

Głównym zadaniem będzie integrowanie poprzez gminne instytucje kultury działalności kulturalnej szkół i organizacji społecznych. Ważną funkcją tej działalności będzie kultywowanie lokalnych obyczajów, eksponowanie dziedzictwa przyrodniczego gminy oraz organizowanie lokalnych imprez kulturalnych. Szczególną troską samorządu gminy będzie wspieranie imprez kulturalnych o znaczeniu regionalnym.

**Działania priorytetowe w ramach celu 2:
Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej**

- **modernizacja dróg gminnych;**

Zadaniem priorytetowym będzie opracowanie ramowego programu modernizacji dróg gminnych oraz umieszczenie wskazanych tam zadań w wieloletnich planach finansowych, pozyskiwanie zewnętrznych środków wsparcia, oraz sukcesywna realizacja gminnych inwestycji drogowych.

- **poprawa lokalnego systemu funkcjonalnych powiązań dróg gminnych z drogami powiatowymi i krajowymi;**

Podstawowym zadaniem będzie podjęcie współdziałania z samorządem powiatu ciechanowskiego w sprawie realizacji programu modernizacji dróg powiatowych na obszarze gminy. Istotne znaczenie w tym zadaniu będzie miała współpraca z samorządem województwa mazowieckiego, wdrażającym „Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020” oraz inne programy operacyjne zawierające instrumenty finansowego wsparcia.

- **tworzenie warunków do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego mieszkańcom gminy i podmiotom gospodarczym;**

Głównym zadaniem samorządu w tym zakresie będzie zaktualizowanie założeń i programu zaopatrzenia w energię gminy Głinojeck, również ze źródeł odnawialnych a także przekonywanie dystrybutora energii elektrycznej do modernizacji przestarzałych lokalnych linii przesyłowych.

- **wspieranie nowoczesnych rozwiązań technicznych i organizacyjnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami.**

Priorytetowym zadaniem będzie opracowanie gminnego programu zagospodarowania odpadów oraz gospodarki wodno-ściekowej.

Działania priorytetowe w ramach celu 3: Rozwój obszarów wiejskich przy zachowaniu i pielęgnowaniu walorów środowiska przyrodniczego

- **rozwój infrastruktury technicznej służącej producentom rolnym i usługodawcom w zakresie agroturystyki, obejmującej przede wszystkim usprawnienie powiązań drogowych na obszarach wiejskich i leśnych; rozbudowę wiejskich sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, budowę lokalnych i wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, inicjowanie modernizacji lokalnych sieci elektroenergetycznych a także budowy lokalnych sieci gazowych;**

Głównym zadaniem samorządu gminy w pierwszym etapie realizacji *Strategii* będzie opracowanie ramowego programu rozwoju obszarów wiejskich na obszarze gminy Głinojeck na lata 2014-2020 a także ułatwianie realizacji inwestycji infrastrukturalnych w gminie.

- **wspieranie tworzenia na wsi nowych miejsc pracy zwłaszcza samozatrudnienia w zakresie działalności pozarolniczej (turystyka i agroturystyka, obsługa rolnictwa, konserwacja przyrody, kultura, szeroka paleta usług bytowych, usług związanych z gospodarką odpadami oraz z utrzymaniem infrastruktury technicznej a także rzemiosło artystyczne.**

Zadaniem priorytetowym będzie opracowanie programu rozwoju usług w gminie a także współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Ciechanowie i delegaturą Wojewódzkiego Urzędu Pracy, której celem będzie pozyskiwanie środków wsparcia na aktywizację i reorientację zawodową, głównie w obszarze usług.

**Działania priorytetowe w ramach celu 4:
Wykorzystywanie zasobów przyrodniczych dla rozwoju gminy**

- **pozyskiwanie, gromadzenie i upowszechnianie informacji dotyczących walorów przyrodniczych gminy;**

Głównym zadaniem samorządu w tym zakresie będzie wspieranie inicjatyw, których celem jest opracowanie systemu pozyskiwania, gromadzenia i upowszechniania w środowisku lokalnym i regionie wiedzy o walorach przyrodniczych gminy.

- **rewitalizacja terenów Nadwkrzańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu poprzez wykorzystywanie go do rozwoju funkcji turystycznych i agroturystycznych;**

Priorytetowym zadaniem samorządu gminy będzie opracowanie projektu rewitalizacji NOChK, poprzez rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych oraz występowanie do samorządu województwa mazowieckiego z wnioskiem o wsparcie realizacji tego zadania ze środków Unii Europejskiej.

- **wspieranie rozwoju sieci szlaków turystycznych w gminie;**

Zadaniem priorytetowym będzie wsparcie przez samorząd gminy inicjatywy wykreowania atrakcyjnego pasma turystyczno-kulturowego, w obrębie którego wyznaczono by szlaki turystyczne (głównie rowerowe i piesze, wodne być może również konne), oraz rozwijane byłyby usługi turystyczno-rekreacyjne. Ważnym zadaniem w tym zakresie jest wsparcie inicjatywy realizacji, również na terenie gminy, międzynarodowego szlaku rowerowego.

- **promocja dorobku kulturowego powiatu ciechanowskiego, romantyzmu i pozytywizmu polskiego, służąca rozwojowi gminy.**

Podstawowym zadaniem będzie wspieranie inicjatyw eksponujących i propagujących dziedzictwo kulturowe powiatu ciechanowskiego, w tym stuletnie tradycje rozwoju edukacji i działalności społecznej na terenie gminy.

**Działania priorytetowe w ramach celu 5:
Tworzenie warunków dla poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, turystów
oraz innych osób przebywających na terenie gminy**

- **usprawnienie funkcjonowania systemów informacyjnych w gminie;**

Zadaniem priorytetowym w tym zakresie będzie stałe monitorowanie funkcjonalności i sprawności systemów informacyjnych, służących zarządzaniu gminą - w tym zarządzaniu kryzysowemu i działaniom ratowniczym, a także opracowanie programu „Głinojeck - bezpieczną gminą”.

- **organizowanie kampanii i akcji prewencyjnych, których celem będzie informowanie i edukowanie społeczeństwa w sprawach dotyczących zagrożeń bezpieczeństwa;**

Najważniejszym zadaniem w tym zakresie będzie włączenie do realizacji tego działania nauczycieli szkół, liderów stowarzyszeń lokalnych i innych organizacji a także lokalnych mediów.

- **integrowanie i wspieranie działających na terenie gminy służb ratowniczych (policja, straż pożarna, służba zdrowia) oraz doskonalenie gminnego systemu reagowania kryzysowego.**

Do głównych zadań w tym zakresie należy zaliczyć: utworzenie gminnego centrum zarządzania kryzysowego; organizowanie i prowadzenie cyklicznych szkoleń, treningów oraz ćwiczeń podmiotów działających w ramach gminnego systemu reagowania kryzysowego.

**Działania priorytetowe w ramach celu 6:
Doskonalenie funkcjonowania administracji samorządowej oraz innych instytucji
świadczących w gminie usługi publiczne**

- **zwiększenie skali i zakresu wykorzystywania technik informatycznych w administracji publicznej;**

Głównym zadaniem w tym zakresie będzie realizowanie przez samorząd gminy programu e-rozwoj gminy.

- **doskonalenie działalności gminnego centrum informacji.**

Najważniejszym zadaniem w tym zakresie będzie przygotowanie projektu założeń polityki informacyjnej samorządu gminy oraz utworzenie i wspieranie działania miejsko-gminnego centrum informacji.

**Działania priorytetowe w ramach celu 7:
Kształtowanie pozytywnego wizerunku i wysokiej pozycji konkurencyjnej gminy**

- **eksponowanie współczesnych walorów gminy oraz atrakcyjna i efektywna prezentacja jego osiągnięć i możliwości;**

Głównym zadaniem w tym zakresie będzie rozważenie możliwości wznowienia działalności gazety gminnej i opracowanie atrakcyjnej strony internetowej gminy oraz wydawnictw (katalogi, informatory) a także udział w przedsięwzięciach (gieldy, targi) prezentujących możliwości gospodarcze gminy, oferty inwestycyjne itp.

- **wykorzystywanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego w rozwoju i promocji gminy.**

Działanie to obejmować będzie wspieranie przez samorząd gminy inicjatyw lokalnych i regionalnych, eksponujących jej dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe, służących budowaniu wysokiej pozycji konkurencyjnej gminy.

8. Instrumenty realizacji *Strategii* będące w dyspozycji samorządu gminy

Podstawowe instrumenty prawne

Strategia rozwoju gminy Głinojeck realizowana będzie zgodnie z obowiązującym prawem krajowym i wspólnotowym. Do podstawowych krajowych aktów prawnych regulujących bezpośrednio lub wpływających pośrednio na działania samorządu gminy w tym zakresie należą:

- ustawa z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminy;
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych i ustawy budżetowe;
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego;
- ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. prawo zamówień publicznych;
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (ze zm.);
- ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-privatnym;
- ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Akty wspólnotowe:

- rozporządzenie Rady (WE) dotyczące ustanowienia Funduszu Spójności;
- rozporządzenie Rady (WE) ustanawiające ogólne przepisy w sprawie funduszy strukturalnych;
- rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego;
- rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego;
- rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady wprowadzające ogólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności w nowej perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020.

Uwarunkowania finansowe

Istotne znaczenie dla realizacji poszczególnych działań i zadań określonych w *Strategii* będą miały możliwości finansowe samorządu gminy Głinojeck. Dotyczy to w szczególności możliwości wygenerowania przez gminę własnych środków finansowych na rozwój (inwestycje) w celu realizacji konkretnych projektów samodzielnie oraz przy zewnętrznym wsparciu finansowym.

Działania zmierzające do uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego spowodują konieczność wygenerowania środków na wkład własny. Dopuszcza się możliwość zaciągania kredytów na wkład własny w wysokości nie przekraczającej 2,5 mln. zł. rocznie. Zakłada się, że wielkość wydatków inwestycyjnych pokrywanych z dochodów własnych samorządu gminy, łącznie z wkładem własnym w przypadku uzyskania wsparcia zewnętrznego, w pierwszym okresie realizacji *Strategii* tj. w latach 2014-2020, wyniesie około 10 mln. złotych.

Należy oczekiwać, że powstaną warunki do zaangażowania sektora prywatnego (współfinansowanie) w realizację projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Zasady wdrażania Strategii

Realizacja *Strategii* przebiegała będzie zgodnie z obowiązującym prawem i zakresem kompetencji samorządu gminy oraz innych podmiotów włączonych w jej operacjonalizację. Bezwzględnie przestrzegana będzie zasada racjonalności wydatkowania środków publicznych.

Burmistrz Miasta i Gminy oraz radni podejmowali będą na forum samorządowym i rządowym działania, zmierzające do zwiększania możliwości - głównie finansowych - gminy w zakresie podejmowania działań prorozwojowych.

Organizacja wdrażania Strategii

Efektywna realizacja działań określonych w *Strategii* wymaga współdziałania wszystkich jednostek organizacyjnych samorządu gminy, zarówno Rady Gminy, Urzędu Miasta i Gminy, jak i pozostałych jednostek podporządkowanych samorządowi gminy. Rolę koordynatora całości realizacji tych działań pełni Burmistrz, współdziałający bezpośrednio z Radą Gminy. Ramowy podział działań pomiędzy poszczególne jednostki organizacyjne samorządu gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 8 *Organizacja działań jednostek organizacyjnych samorządu gminy Głinojeck związanych z realizacją Strategii*

Cele operacyjne <i>Strategii</i>	Jednostka wiodąca	Jednostki współpracujące
1. Rozwój i doskonalenie kapitału społecznego	Urząd Miasta i Gminy	dyrektorzy szkół, kierownicy GIK
2. Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej	Urząd Miasta i Gminy	Zakład Gospodarki Komunalnej
3. Rozwój obszarów wiejskich przy zachowaniu i pielęgnowaniu walorów środowiska przyrodniczego	Urząd Miasta i Gminy	MODR, ARiMR
4. Wykorzystanie zasobów przyrodniczych dla rozwoju gminy	Urząd Miasta i Gminy	dyrektorzy szkół, kierownicy GIK
5. Tworzenie warunków dla poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, turystów oraz innych osób przebywających na terenie gminy	Urząd Miasta i Gminy	Kierownik Posterunku Policji
6. Doskonalenie funkcjonowania administracji samorządowej oraz innych instytucji świadczących w gminie usługi publiczne	Urząd Miasta i Gminy	Wszystkie jednostki organizacyjne gminy
7. Kształtowanie pozytywnego wizerunku i wysokiej pozycji konkurencyjnej gminy	Urząd Miasta i Gminy	Wszystkie jednostki organizacyjne gminy

9. Zewnętrzne instrumenty wsparcia realizacji Strategii

W latach 2014-2020 głównym instrumentem określającym warunki zewnętrznego wsparcia realizacji Strategii będzie **Regionalny Program Operacyjny (RPO) Województwa Mazowieckiego 2014-2020**. Program będzie określał realizację w latach 2014-2020 celów Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030. Realizacja RPO WM ma się przyczynić do **zwiększenia konkurencyjności regionu** - w tym również gminy Głinojeck - **oraz zwiększenia spójności społecznej, gospodarczej a także przestrzennej województwa mazowieckiego**. Program będzie zarządzany przez samorząd województwa mazowieckiego, a źródłem jego finansowania będzie Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz inne fundusze.

Projekt RPO Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 określa szczegółowo rodzaje i zakresy przedsięwzięć realizowanych w ramach następujących celów tematycznych:

Cel tematyczny 1

Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji

Cel tematyczny 2

Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych

Cel tematyczny 3

Podnoszenie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury

Cel tematyczny 4

Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach

Cel tematyczny 5

Promowanie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem

Cel tematyczny 6

Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów

Cel tematyczny 7

Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych

Cel tematyczny 8

Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników

Cel tematyczny 9

Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem

Cel tematyczny 10

Inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie

W latach 2014-2020 na realizację RPO samorząd województwa mazowieckiego będzie miał do dyspozycji prawie ..... mld. euro, najwięcej na wsparcie działań w ramach..... (Dane zostaną uzupełnione po przyjęciu RPO WM)

6. Monitorowanie realizacji Strategii

Istotnym warunkiem efektywności realizacji *Strategii* jest opracowanie systemu jej monitorowania. W celu usprawnienia metodyczno-organizacyjnego funkcjonowania tego systemu, i nadania mu waloru spójności z podobnymi działaniami realizowanymi w powiecie i województwie, należy przyjąć następujące założenia:

- Proces monitorowania *Strategii* jest procesem ciągłym, składającym się z trzech faz: monitoringu stanu, działań i realizacji celów.
- Podstawą ewaluacji *Strategii* jest diagnoza stanu gminy (obejmująca sytuację społeczno-gospodarczą) oraz ocena stopnia realizacji celów *Strategii*;
- Analizy statystyczne gminy wykonywane będą w ujęciu statyczno-dynamicznym według opracowanego zestawu wskaźników, przyjmując za punkt odniesienia dane z końca 2013 roku;
- Zakłada się modyfikacje przyjętej listy wskaźników, w miarę możliwości pozyskiwania nowych informacji ze statystyki publicznej lub z innych źródeł;
- Efekty monitoringu w postaci zbiorczego raportu z ewaluacji pośredniej *Strategii* co dwa lata przedkładane będą, po akceptacji burmistrza, pod debatę Rady Gminy;
- Ocena realizacji celów strategicznych dokonywana będzie co cztery lata;
- Ocena realizacji celów strategicznych gminy powiązana będzie z monitorowaniem realizacji „Strategii rozwoju powiatu ciechanowskiego do roku 2030” oraz „Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku” w odniesieniu do problemów gminy.

Mierniki celów operacyjnych strategii

Postęp w realizacji działań i osiąganie celów operacyjnych *Strategii* będą analizowane za pomocą następujących mierników:

- zmiany jakościowe zasobów pracy;
- zmiany w strukturze zatrudnienia;
- poziom i dynamika zatrudnienia;
- saldo migracji;
- ilość nowo utworzonych miejsc pracy;
- poziom modernizacji dróg i innych elementów infrastruktury technicznej;
- efektywność ochrony środowiska i wzrost poziomu lesistości;
- efektywność gospodarki wodnej;
- poziom bezpieczeństwa obywateli;
- zmiany w strukturze rolnictwa;
- rozwój bazy przetwórczej;
- rozwój usług pozarolniczych;
- rozwój i aktywność instytucji kultury;
- rozwój bazy turystycznej i rekreacyjnej;
- efektywność pozyskiwania zewnętrznych środków pomocowych;
- efektywność współdziałania z partnerami samorządowymi (gmin, powiatów i województwa) oraz z innymi organizacjami i instytucjami.

Załączniki

Wykaz załączników:

1. Wykaz krajowych, regionalnych i powiatowych dokumentów strategicznych
2. Wskaźniki monitorowania sytuacji społeczno-gospodarczej gminy
3. Gmina Głinojeck. Sołectwa i miejscowości w sołectwach

Mapy problemowe – gmina Głinojeck i powiat ciechanowski w województwie mazowieckim

1. Koncepcja najwyższych form ochrony przyrody na tle ekologicznego systemu obszarów chronionych.
2. Lesistość gmin.
3. Rejony turystyczne
4. Komunikacja
5. Infrastruktura techniczna

* Źródło – mapy wykonane przez Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego

Spisy map, tabel i wykresów zamieszczonych w tekście

Wykaz krajowych, regionalnych i powiatowych dokumentów strategicznych

- *Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030;*
- *Długookresowa strategia rozwoju kraju. Polska 2030;*
- *Strategia rozwoju kraju 2020;*
- *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020;*
- *Strategia rozwoju transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.);*
- *Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020;*
- *Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku.
Innowacyjne Mazowsze;*
- *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego;*
- *Regionalny program operacyjny województwa mazowieckiego 2014-2020*
- *Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 roku;*
- *Program zwiększania lesistości dla województwa mazowieckiego do roku 2020;*
- *Strategia rozwoju powiatu ciechanowskiego do roku 2020;*

**Wskaźniki monitorowania
sytuacji społeczno-gospodarczej gminy**

Lp.	Zmienna/Wskaźnik	Jednostka miary	Przekrój terytorialny	Źródło
1	2	3	4	5
GOSPODARKA				
1.	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w tym: - z udziałem kapitału zagranicznego - w sektorze prywatnym - liczba MSP	liczby bezwzględne	województwo powiat gmina	GUS,UM-G
2.	Pracujący (stan w dniu 31.XII): - ogółem - rok poprzedni=100 - pracujący w sektorze prywatnym: - razem - rok poprzedni=100 - pracujący w sektorze MSP: - na 10 tys. ludności - rok poprzedni=100 - pracujący według sektorów ekonomicznych - województwo =100 - rok poprzedni=100	liczby bezwzględne %	województwo powiat gmina	GUS, UM-G
SPOŁECZEŃSTWO				
3.	Ludność - liczba ludności ogółem - liczba i udział ludności według płci i ekonomicznych grup wieku - przyrost naturalny - przyrost rzeczywisty ludności	liczby bezwzględne %	województwo powiat gmina	GUS, UM-G
5.	Liczba i stopa bezrobocia rejestrowanego, w tym: - ogółem - na wsi - wg płci i wieku - poziomu wykształcenia	liczby bezwzględne %	województwo powiat gmina	WUP, PUP

Strategia rozwoju gminy Głinojeck do roku 2030

	- na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego na 1 mieszkańca			
14.	Instytucje kultury: - biblioteki: - ogółem - liczba ludności przypadająca na 1 placówkę - muzea - ogółem - liczba zwiedzających - domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice - ogółem - liczba imprez, zespoły artystyczne	liczby bezwzględne	województwo powiat gmina	GUS
15.	Wystawy, imprezy (międzynarodowe, regionalne, powiatowe, gminne) promujące region, powiat, gminę	liczby bezwzględne	województwo powiat gmina	Urząd Marszałkowski WM, Związek Gmin i Powiatów
16.	W zakresie infrastruktury ochrony zdrowia: - liczba zakładów opieki zdrowotnej, zakładów opiekuńczo –leczniczych i hospicjów, w tym na 1000 mieszkańców zdrowotnej , w tym na 10 tys. ludności - liczba lekarzy (lekarzy stomatologów), pielęgniarek i położnych , w tym na 10 tys. ludności	liczby bezwzględne	województwo powiat gmina	GUS, Mazowieckie Centrum Zdrowia Publicznego, NFZ
17.	Wypadki drogowe i ofiary wypadków : - liczba wypadków drogowych - ofiary ranne - ofiary śmiertelne	liczby bezwzględne	województwo powiat gmina	GUS, Powiatowa Komenda Policji, Komenda Wojewódzka Policji
18.	Przestępstwa stwierdzone: - liczba przestępstw - struktura przestępstw stwierdzonych - wskaźnik wykrywalności i sprawców przestępstw	liczby bezwzględne %	województwo powiat gmina	GUS, Powiatowa Komenda Policji, Komenda Wojewódzka Policji
TERYTORIUM				
19.	Sieć osadnicza: - gęstość zaludnienia gmin, sołectw	liczby bezwzględne	województwo powiat gmina	GUS

Strategia rozwoju gminy Głinojeck do roku 2030

20.	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały na 1000 ludności: - ogółem - na wsi	liczby bezwzględne	województwo powiat gmina	GUS
21.	Drogi publiczne o twardej nawierzchni: - długość sieci drogowej, - gęstość dróg (na 100 km ²)	km km/ 100 km ²	województwo powiat gmina	GUS, PZD
22.	Stopień realizacji powiązań Komunikacyjnych w gminie	%	województwo powiat gmina	GDDKiA, UM Woj. Mazow. PZD
23.	Całkowita emisja zanieczyszczenie powietrza , wód i gleby - pyłowych, - rok poprzedni =100 - dwutlenek siarki (bez CO ²) - rok poprzedni=100 - tlenków azotu - rok poprzedni =100	t / km ² t / km ² % t / km ² % t / km ² %	województwo powiat gmina	Min. Środowiska, Krajowe Centrum Inwentaryzacji Emisji
24.	Ludność: - obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków - korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej,	%	województwo powiat gmina	GUS
26.	Odpady komunalne - ogółem - zebrane na 1 mieszkańca - udział odpadów poddanych odzyskowi w ogólnej ilości odpadów - udział odpadów wyselekcjonowanych w ogólnej ilości odpadów komunalnych zebranych - stanowiska komunalne i kompostownie	liczby bezwzględne tony kg %	województwo powiat gmina	GUS
27.	Lesistość - powierzchnia zasobów i gruntów leśnych - wskaźnik lesistości	ha %	województwo powiat	GUS
29.	Powierzchnie poddane rekultywacji i melioracji	ha	województwo powiat gmina	Dep. Ochrony Środowiska UM
30.	Stopień pokrycia JST miejscowymi planami zagospodarowania	%	województwo powiat	Urząd Marszałkowski

Strategia rozwoju gminy Głinojeck do roku 2030

---

	przestrzennego		gmina	WM
31.	Powierzchnia oferowanych terenów przeznaczonych i przygotowanych pod inwestycje	ha	województwo powiat gmina	Urząd Marszałkowski WM
32.	Liczba zawartych przez JST porozumień, stowarzyszeń i związków - Liczba zarejestrowanych porozumień o współpracy pomiędzy animatorami rozwoju regionalnego	liczby bezwzględne	województwo powiat gmina	Urząd Marszałkowski WM, Związki powiatów i gmin

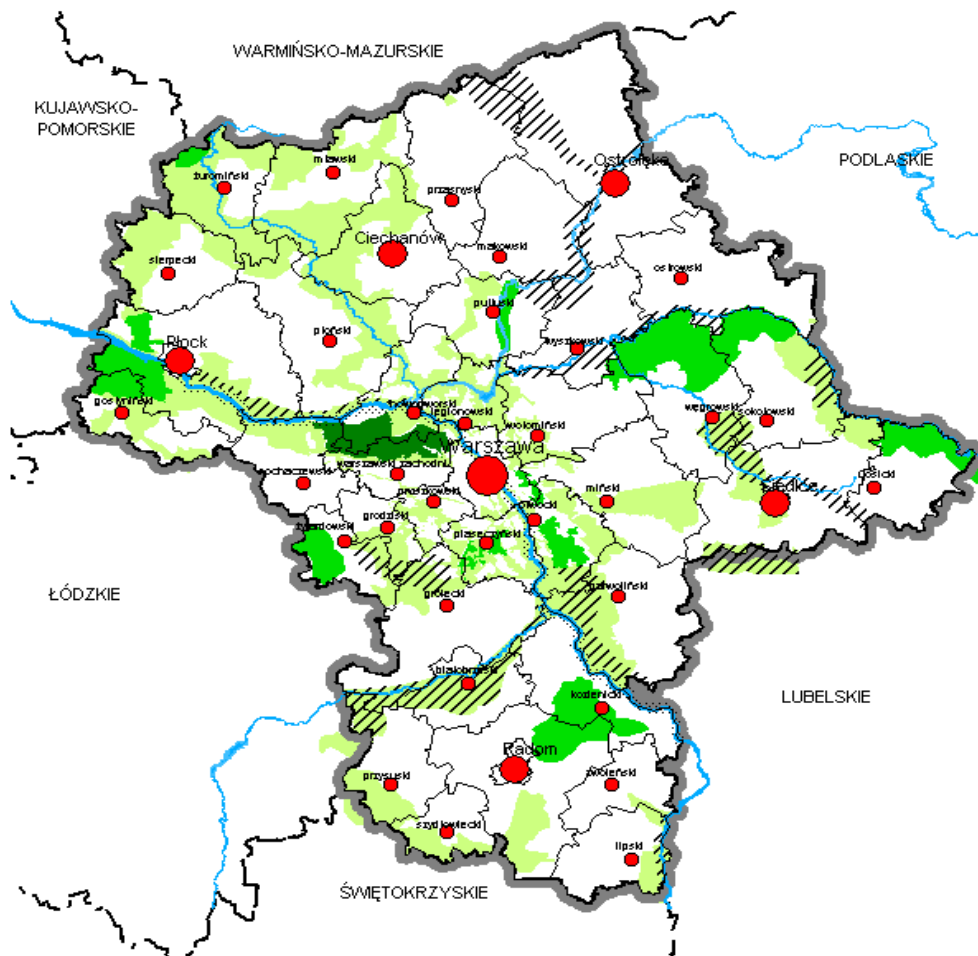
<p style="text-align: center;">Gmina Głinojeck wykaz sołectw i miejscowości</p>	
1	Sołectwo Ościslowo - miejscowości: <i>Ościslowo, Ościslowo-Gajówka, Ościslowo-Leśniczówka</i>
2	Sołectwo Rumoka – miejscowość <i>Rumoka</i>
3	Sołectwo Sulerzyż – miejscowości: <i>Sulerzyż, Działy</i>
4	Sołectwo Kondrajec Szlachecki – miejscowość <i>Kondrajec Szlachecki</i>
5	Sołectwo Stary Garwarz – miejscowość <i>Stary Garwarz</i>
6	Sołectwo Wkra – miejscowości: <i>Wkra, Wkra – Kolonia</i>
7	Sołectwo Brody Młockie – miejscowość <i>Brody Młockie</i>
8	Sołectwo Budy Rumockie – miejscowość <i>Budy Rumockie</i>
9	Sołectwo Lipiny – miejscowość <i>Lipiny</i>
10	Sołectwo Wola Młocka – miejscowość <i>Wola Młocka</i>
11	Sołectwo Bielawy – miejscowości: <i>Bielawy, Janowo, Zawitka</i>
12	Sołectwo Malużyn – miejscowość <i>Malużyn</i>
13	Sołectwo Sadek – miejscowość <i>Sadek</i>
14	Sołectwo Luszewo – miejscowości: <i>Luszewo, Luszewo – Gajówka</i>
15	Sołectwo Ogonowo – miejscowość <i>Ogonowo</i>
16	Sołectwo Płaciszewo – miejscowość <i>Płaciszewo</i>
17	Sołectwo Strzeszewo – miejscowość <i>Strzeszewo</i>
18	Sołectwo Faustynowo - miejscowości: <i>Faustynowo, Pieńki Faustynowskie</i>
19	Sołectwo Nowy Garwarz - miejscowość <i>Nowy Garwarz</i>
20	Sołectwo Wólka Garwarska - miejscowość <i>Wólka Garwarska</i>
21	Sołectwo Kondrajec Pański – miejscowości: <i>Gałczyn, Kondrajec Pański</i>
22	Sołectwo Dreglin – miejscowość <i>Dreglin,</i>
23	Sołectwo Zygmuntowo – miejscowość <i>Zygmuntowo</i>
24	Sołectwo Szyjki – miejscowości: <i>Kowalewko, Stare Szyjki, Szyjki</i>
25	Sołectwo Dukt – miejscowości: <i>Dukt, Huta, Kamionka, Krusz</i>
26	Sołectwo Śródborze – miejscowości: <i>Głodowo, Marylin, Śródborze, Zarośle</i>
27	Sołectwo Zalesie – miejscowość <i>Zalesie</i>
28	Sołectwo Żeleźnia – miejscowości: <i>Juliszewo, Żeleźnia</i>
29	Sołectwo Głinojeck

Mapy problemowe

Gmina Gliniojeck i powiat ciechanowski w województwie mazowieckim

WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE

**KONCEPCJA NAJWYŻSZYCH FORM
OCHRONY PRZYRODY NA TLE EKOLOGICZNEGO
SYSTEMY OBSZARÓW CHRONIONYCH**

OZNACZENIA :

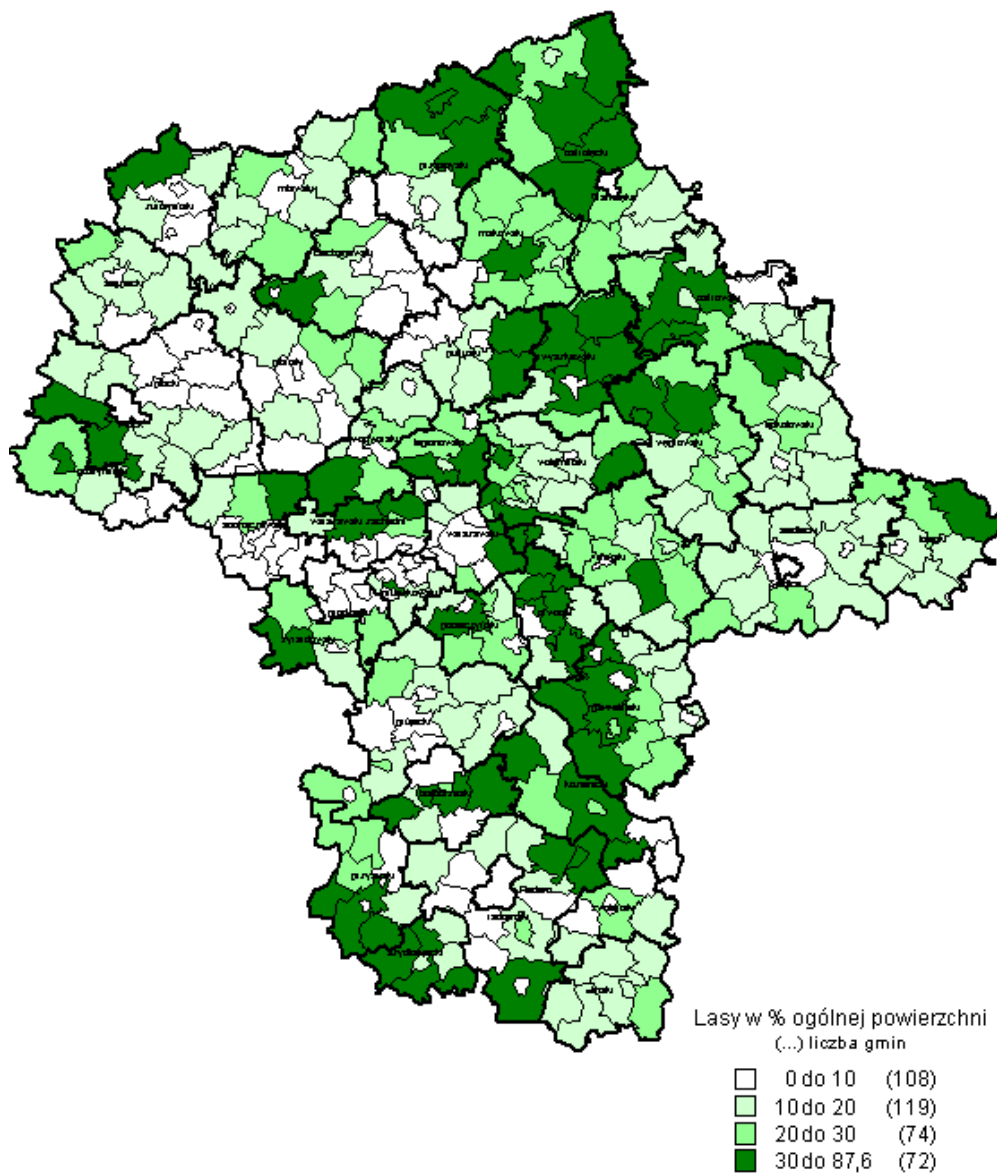
- granice województw
- granice powiatów
- główne rzeki
- ośrodek wojewódzki
- miasto stołeczne Warszawa
- ośrodek podregionalny
- ośrodki powiatowe

- Kampinoski Park Narodowy
- parki krajobrazowe
- obszary chronionego krajobrazu
- postulowany Park Narodowy
- postulowany Park Krajobrazowy

Wykonano w MBP PIR-OT w Stępcach, 2000r

WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE

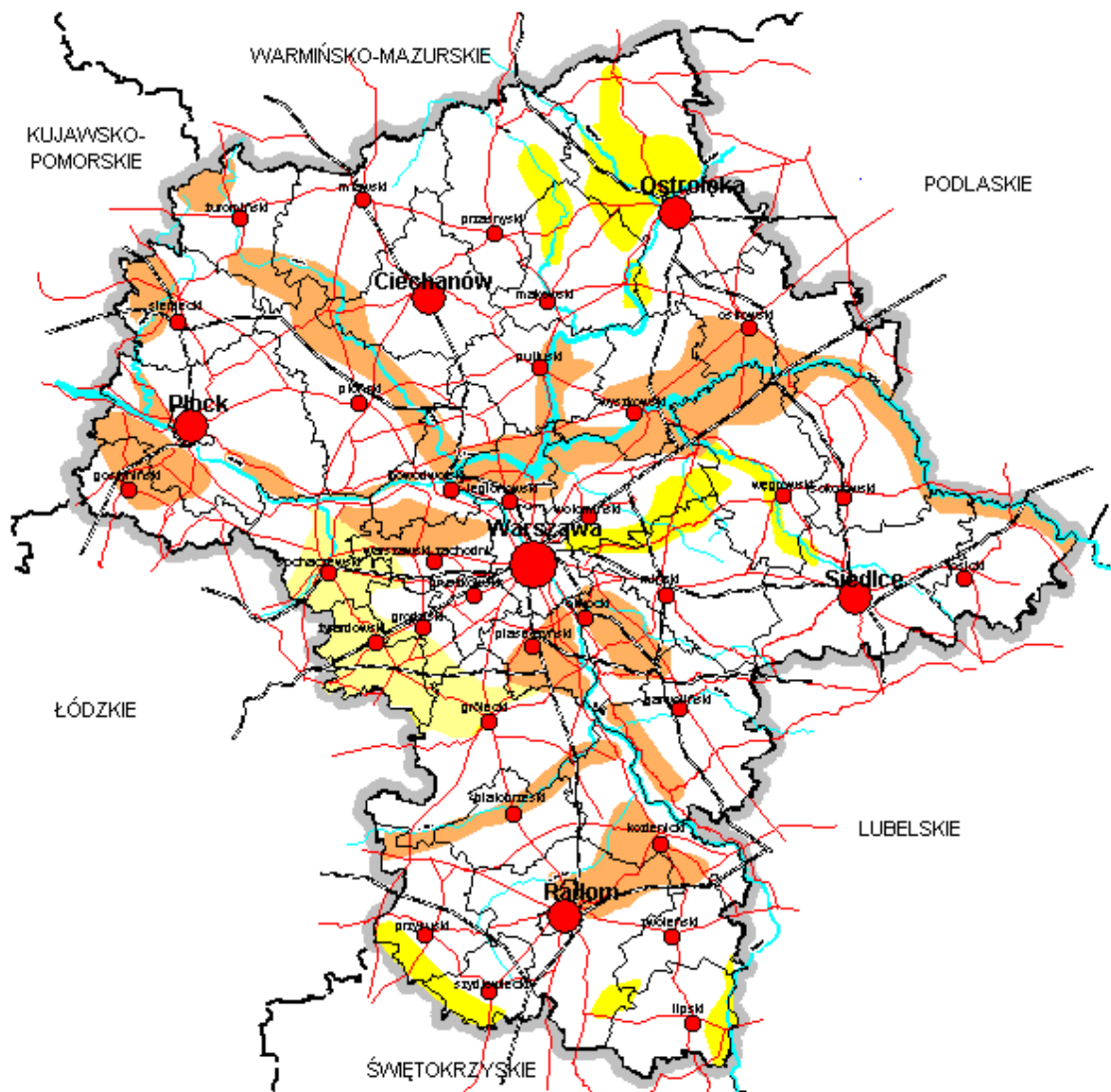
LESISTOŚĆ GMIN

Opracowano w MBPPIRR OT Siedlce

WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE

REJONY TURYSTYCZNE

OZNACZENIA :

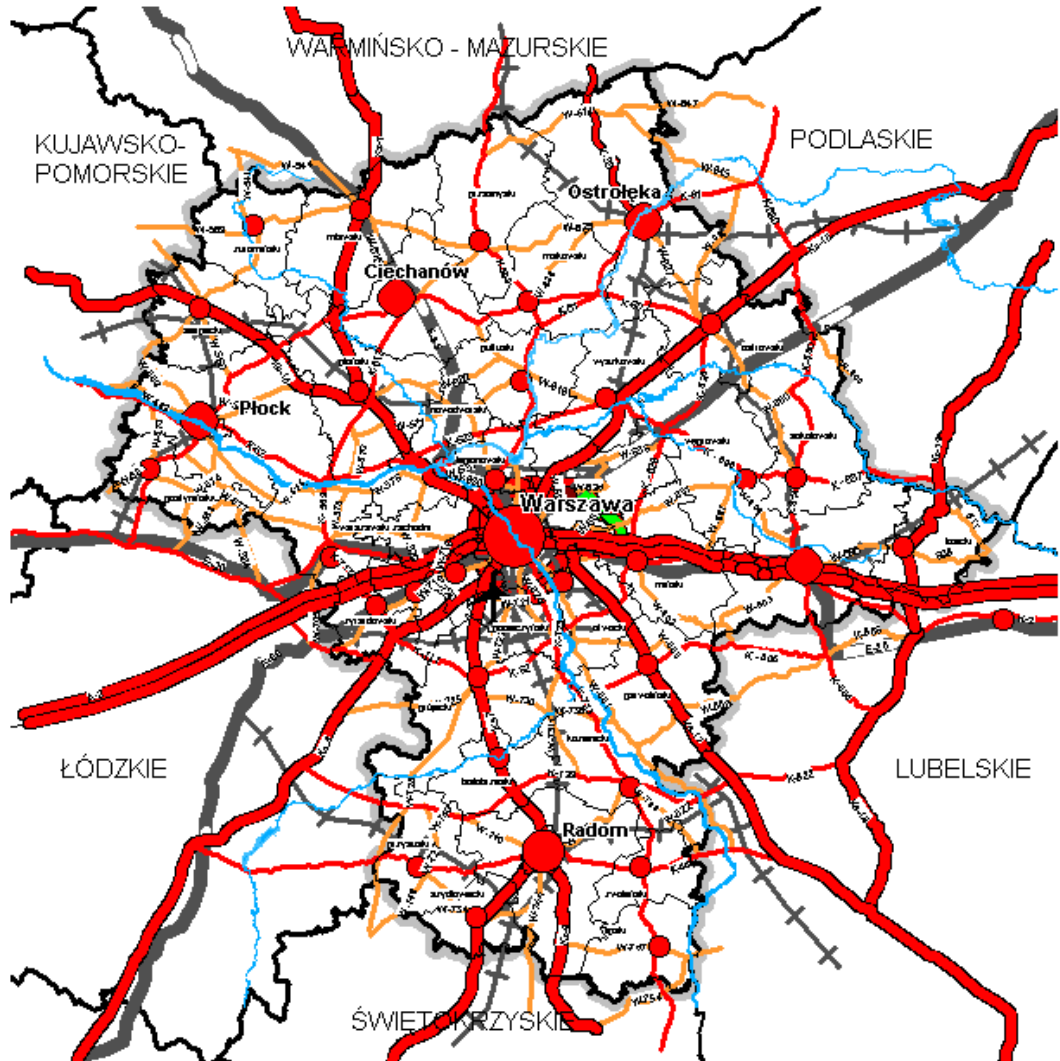
	granice województw		ośrodek wojewódzki
	granice powiatów		miasto stołeczne Warszawa
	główne rzeki		ośrodki podregionalne
	drogi krajowe		ośrodki powiatowe
	drogi wojewódzkie		rejon turystyczny o znaczeniu regionalnym
	koleje		rejon turystyczny o znaczeniu lokalnym

Wykonano w MBPPI RR-OT w Siedlcach /2007/

WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE

KOMUNIKACJA

STAN PERSPEKTYWICZNY
/Rozporz. RM nr 63 z dn.23.01.1996 r./

OZNACZENIA :

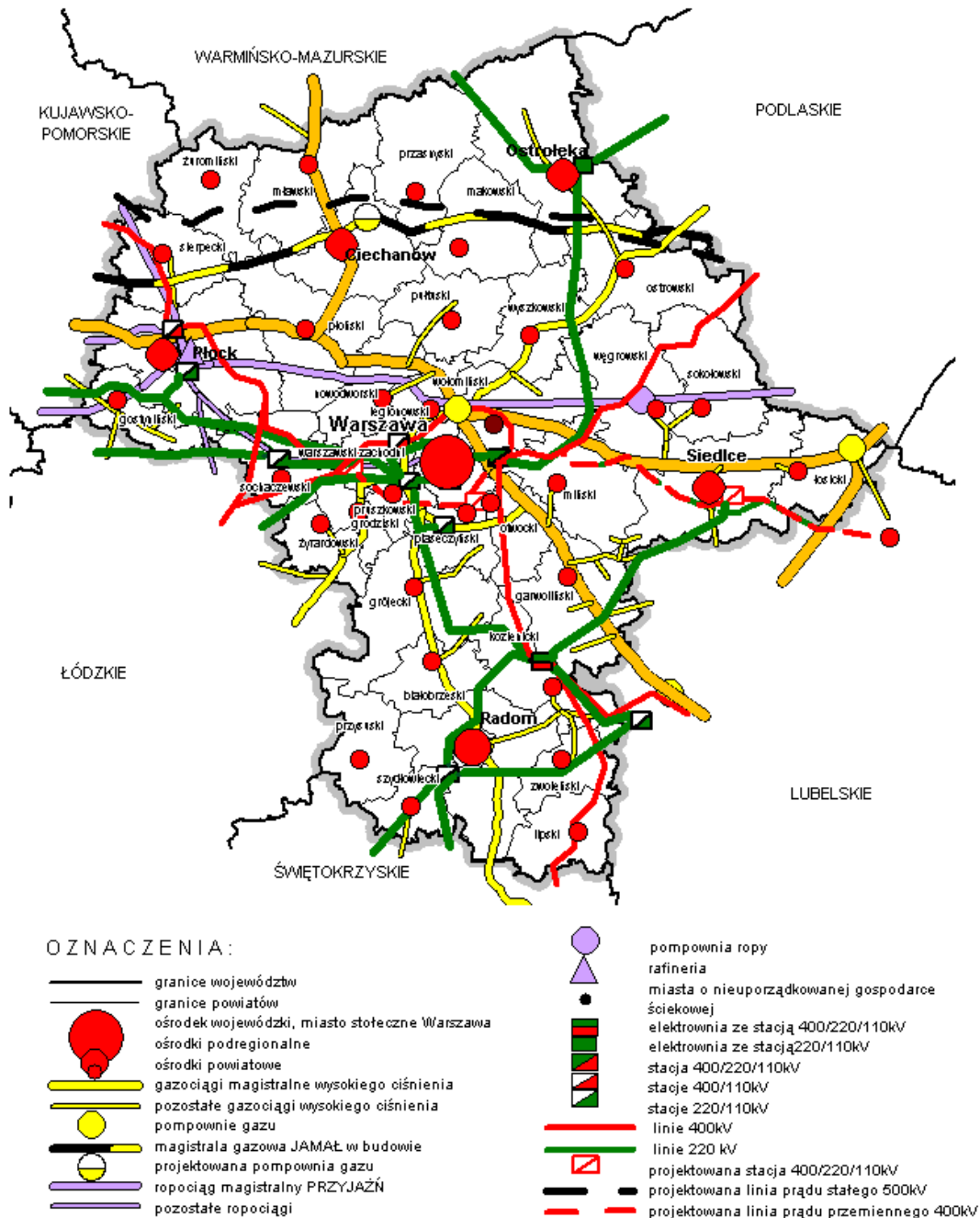
- granice województw
- granice powiatów
- główne rzeki
- ośrodek wojewódzki
- miasto stołeczne Warszawa
- ośrodki podregionalne
- ośrodki powiatowe

- A-20 projektowana autostrada
- E-20 projektowane drogi ekspresowe
- K-817 pozostałe drogi krajowe
- W-200 drogi wojewódzkie
- linie magistralne
- pozostałe linie
- port lotniczy

Wykonano w MBPP IRR-OT w Siedlcach

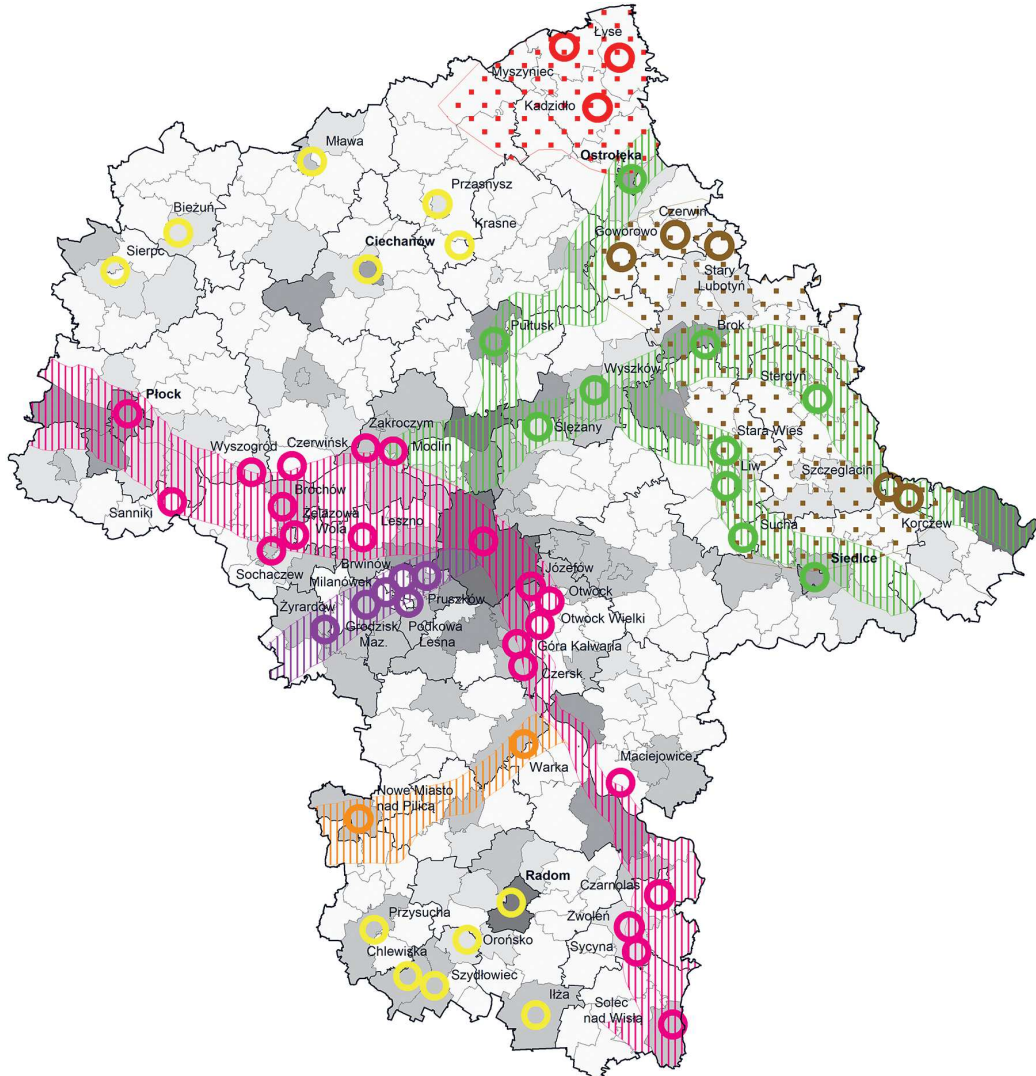
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Wykonalny MBPPRR-OT w Siedlcach 2000 r/

WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE
Potencjał turystyczny

Liczba miejsc noclegowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania w gminie

	1 001 - 23 900	(4)
	201 - 1000	(19)
	51 - 200	(57)
	1 - 50	(41)
	brak	(193)

Turystyczne pasma przyrodniczo-kulturowe i miejscowości o walorach turystycznych w ramach pasm

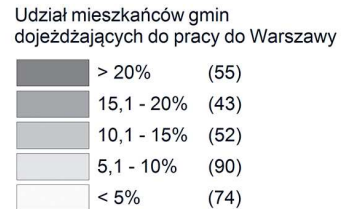
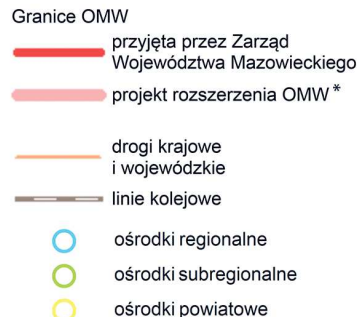
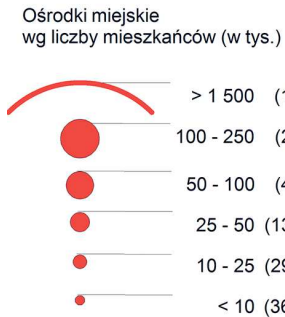
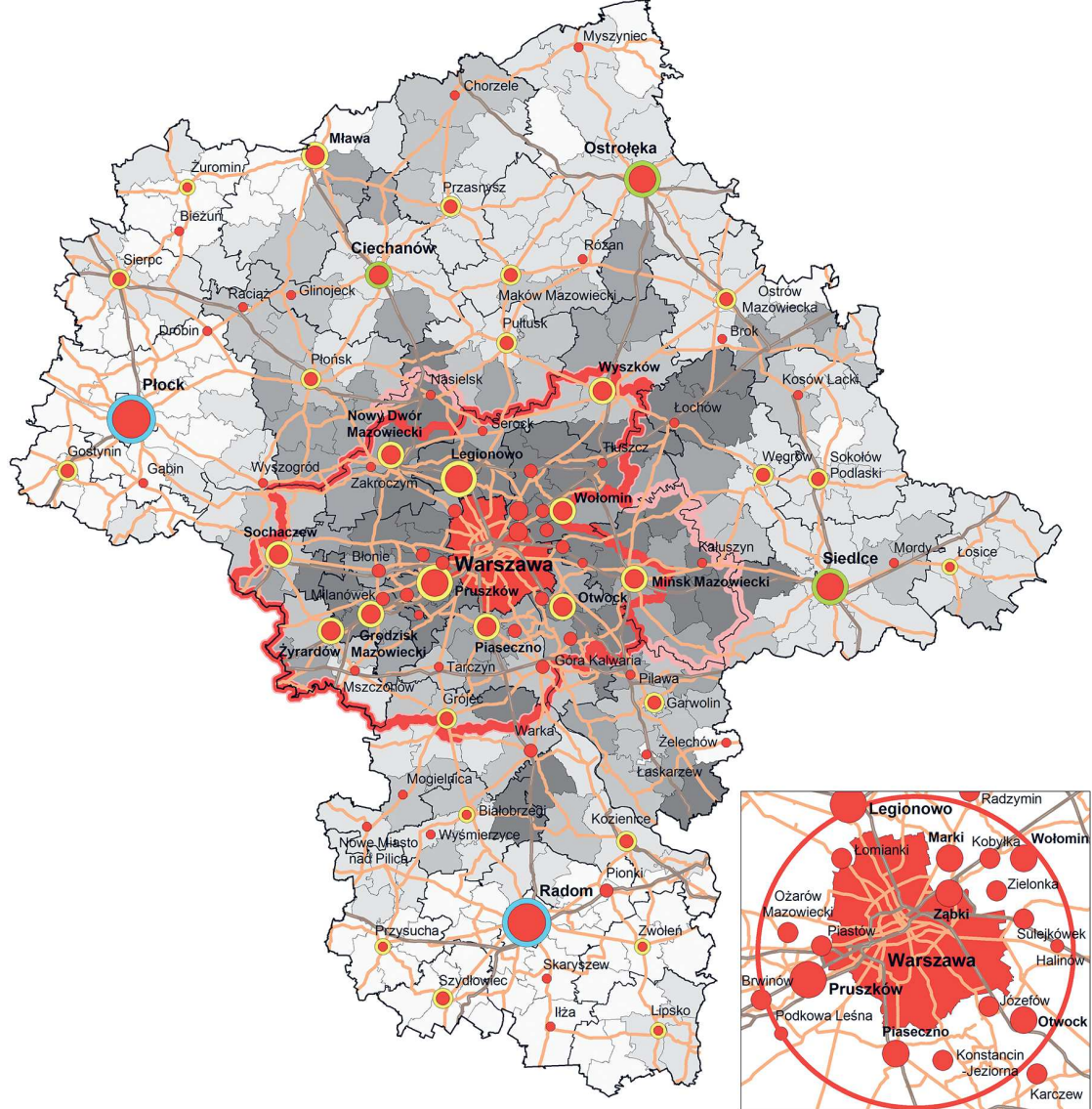
	pasmo doliny Wisły		pasmo kolei warszawsko-wiedeńskiej i WKD
	pasmo doliny Narwi, Bugu i Liwca		pasmo kurpiowskie
	pasmo doliny Pilicy		pasmo osadnictwa drobnoszlacheckiego

(w nawiasach podano liczbę gmin w danej kategorii)

ośrodki atrakcyjne turystycznie poza pasmami

WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE

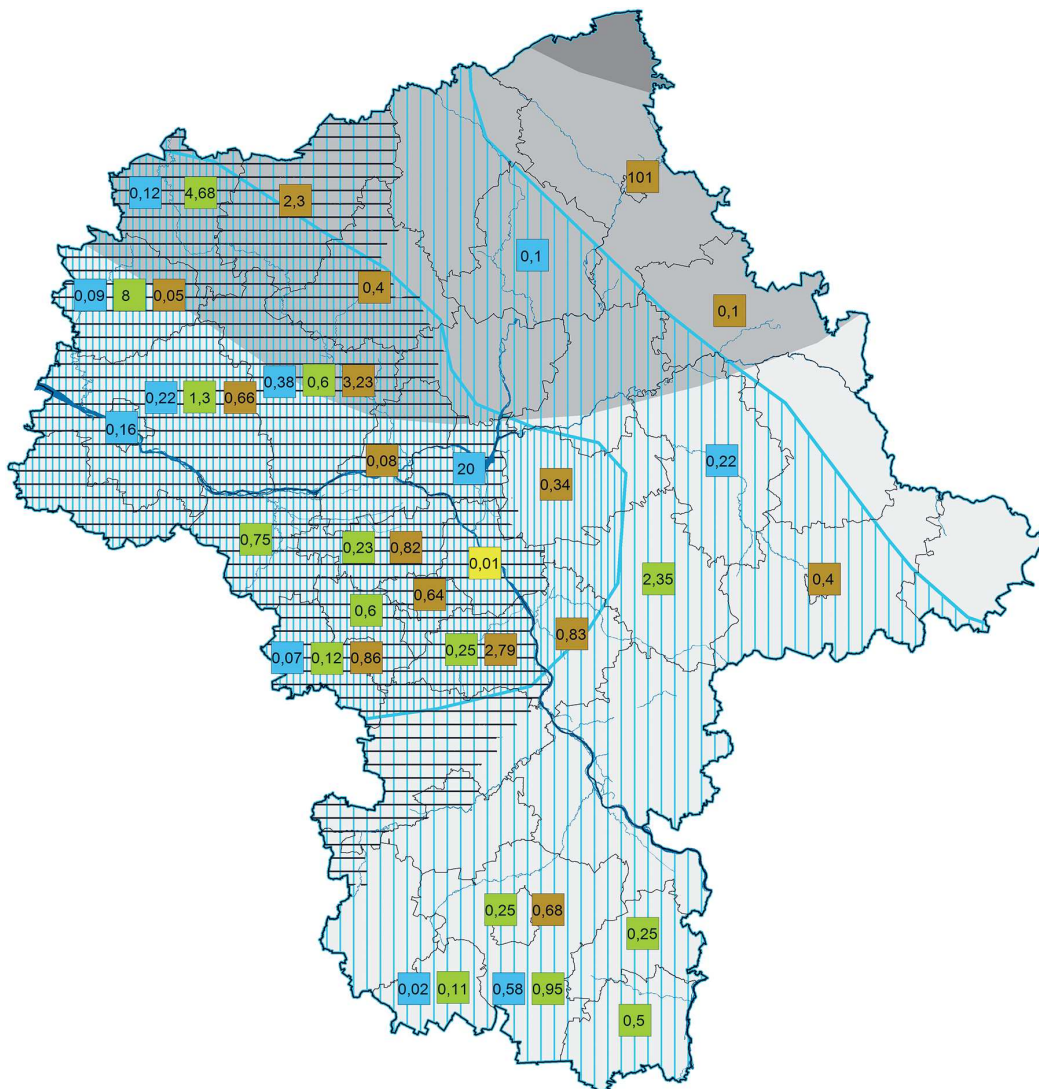
Uwarunkowania powiązań przestrzennych Mazowsza z Warszawą

(w nawiasach podano liczbę miast lub gmin w danej kategorii)

*Przyjęcie rozszerzenia granicy OMW wynikającego z konsultacji społecznych projektu „Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku” o gminę Nasielsk z powiatu nowodworskiego oraz o pozostałe gminy z powiatu mińskiego.

WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE
Potencjał energetyki odnawialnej

Energia słoneczna
średnie roczne całkowite
promieniowanie słoneczne (MJ/m²)

- 10 - 10,25
- 9,75 - 10
- < 9,75

Energia wiatrowa
strefy energetyczne wiatru

- bardzo korzystna
- korzystna
- mało korzystna

==== obszar występowania wód geotermalnych

Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w powiatach

- energia wodna
- energia wiatrowa
- biomasa, biogaz
- energia słoneczna

0,1 łączna moc elektrowni danego typu
w powiecie (w MW)

Spisy map, tabel i wykresów

- Mapa nr 1 *Gmina Głinojeck w województwie mazowieckim*
Mapa nr 2 *Gmina Głinojeck w powiecie ciechanowskim*
Mapa nr 3 *Plan miasta Głinojeck*
- Tabela nr 1 *Ludność gminy Głinojeck w latach 2006-2013 (pobyt stały)*
Tabela nr 2 *Ludność gminy Głinojeck wg płci, relacje mężczyźni-kobiety wg grup wiekowych*
Tabela nr 3 *Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy Głinojeck na tle powiatu ciechanowskiego*
Tabela nr 4 *Drogi publiczne na terenie gminy Głinojeck*
Tabela nr 5 *Dynamika liczby dzieci w szkołach publicznych na terenie gminy Głinojeck w latach 2007-2014*
Tabela nr 6 *Nakłady na oświatę (budżet i subwencja oświatowa) w gminie Głinojeck w latach 2010-2013*
Tabela nr 7 *Struktura dochodów i wydatków gminy Głinojeck w latach 2010-2014 (w zł.)*
Tabela nr 8 *Organizacja działań jednostek organizacyjnych samorządu gminy Głinojeck związanych z realizacją Strategii*
- Wykres nr 1 *Dynamika wydatków na rozwój budżetu gminy Głinojeck w latach 2010-2013 (w zł.)*

Notatki

